Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. bryg. S. Rayskiego
Dział Sekr. Nr. 51
Nr 47-84

6

[0110]

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. bryg. S. Rayskiego
Dział
Nr 0611

BIBLIOTEKA GŁÓWNA – ARCHIWUM
Wojskowej Akademii Obrony Narodowej
ewid. 12395

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. bryg. K. Świerczewskiego
Dział Segr. Nr. 57
Nr 47-84

6

0110/I

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. bryg. K. Świerczewskiego
Dział
Nr 0611

PIK. RTPDJ.

ANTYLEMINGRADZKIE ZGRUPOWANIE FRONTU ZACHODNIEGO

BIBLIOTEKA GŁÓWNA – ARCHIWUM
Wojsk. Akad. Obrony Narodowej
Dział CIWiD
12395

Warszawa, październik 1971 r.

Przekł. Frct. nr. 12357 Dar.

A K A D E M I A S Z T A B U G E N E R A L N E G O
Im. gen. broni K. S w i e r c z e w s k i e g o

KATEDRA TAKTYKI ARTYLERII

T A J N E
Egz. Nr.

"ZATWIERDZAM"
SZEF KATEDRY TO I SŁ.SZTABÓW

/-/ P R O S T I A K O W
gen.bryg.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Akademii Obrony Narodowej
Nr ewid. 12395

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
Dział
Nr 6611

płk. R I E D L

ARTYLERYJSKIE ZABEZPIECZENIE OBRONY DYWIZJI PIECHOTY

Warszawa, październik 1951 r.

SPIS TREŚCI

str.

I. Charakterystyka działania artylerii w walce obronnej dywizji piechoty..... 1
II. Nasycenie i potrzebne dywizji wzmocnienie artylerią... 4
1. Artyleria strzelająca ogniem pośrednim..... 4
2. Artyleria przeciwpancerna..... 6
III. Zadania artylerii dywizji w obronie..... 10
1. Okres przygotowawczy..... 11
2. Okres prowadzenia walki obronnej..... 12
IV. Organizacja dowodzenia artylerią strzelającą ogniem pośrednim i jej rozmieszczenie..... 14
1. Zasady podziału artylerii..... 15
2. Rozmieszczenie artylerii..... 18
V. Organizacja współdziałania..... 20
1. Organizacja współdziałania artylerii z innymi broniami..... 20
2. Organizacja współdziałania między grupami artylerii..... 23
3. Organizacja artyleryjskiego zabezpieczenia kontrataków drugiego rzutu dywizji..... 24
VI. Maskowanie ogniowe..... 27
1. Plan pracy dział wędrownych..... 28
2. Plan pracy dział nawiązania..... 29
3. Plan maskowania dźwiękowego..... 30
4. Wytyczne dla prowadzenia ognia codziennych..... 30
5. Plan rozmieszczenia sprzętu i wykonania manewru sprzętem..... 31
VII. Obrona przeciwpancerna..... 32
VIII. Obrona przed desantami powietrznymi..... 33
IX. Zaopatrywanie w amunicję..... 35
X. Praca dowódcy AD i jego sztabu..... 37
1. Praca dcy AD i jego sztabu w czasie pobierania decyzji przez dowódcę dywizji..... 37
2. Praca dcy AD i jego sztabu po powzięciu decyzji przez dowódcę dywizji..... 39
3. Współpraca sztabu artylerii dywizji ze sztabem dywizji..... 42
XI. Kierowanie ogniem artylerii w czasie walki obronnej..... 44

49

ARTYLERYJSKIE ZABEZPIECZENIE OBRONY DYWIZJI PIECHOTY

I. CHARAKTERYSTYKA DZIAŁANIA ARTYLERII W WALCE OBRONNEJ DYWIZJI PIECHOTY.

Artyleria, dzięki swym podstawowym właściwościom, a mianowicie:

- potędze i wielkiemu zasięgowi ognia;
- zdolności do wykonania ognia w każdej chwili, a tym samym osiągania zaskoczenia nieprzyjaciela;
- elastyczności ognia, umożliwiającej szybkie przenoszenie go z celu na cel lub nasowania ognia znacznej ilości dział w jednym rejonie;
- zdolności do szybkiego wykonania manewru sprzętem i wielkiej odporności na działania ogniowe nieprzyjaciela jest niezmiernie ważnym elementem bojowym w ręku dowódcy dywizji prowadzącego walkę obronną.

W nowoczesnej obronie, obrońca musi zawsze liczyć się ze znaczną, kilkakrotną przewagą artylerii nacierającego. Ta przewaga liczebna artylerii pozwoli nacierającemu obezwładnić te środki ogniowe obrońcy, które zostaną przez niego wykryte i rozpoznane.

Z tego powodu artyleria obrońcy musi zabezpieczyć tajemnicę swego ugrupowania bojowego.

Artyleria przeznaczona do ognia pośredniego osiąga to przez:

- naskowanie swoich SO, PO i SD,
- naskowanie ogniowe;
- wydzielanie dział roboczych;
- przygotowanie dużej ilości SO [illegible], tylko-sowych i pozornych;
- wykonywanie zadań z SO wysuniętych;
- używanie oddzielnych i często zmienianych SO dla dział nawiązania.

Artyleria przeznaczona do ognia na wprost osiąga ten cel przez dokładne naskowanie swych SO oraz przez to, iż działa przeznaczone do ognia na wprost otwierają ogień dopiero w momencie rozpoczęcia ataku, gdy nieprzyjaciel podejdzie już na odległość strzału skutecznego.

Również ze względu na przewagę liczebną artylerii nacierającego, rozmieszczenie przeznaczonej do ognia pośredniego artylerii obrońcy powinno dawać możność skupienia ognia znacznej jej większości na głównym kierunku przewidzianego natarcia nieprzyjaciela.

Skupienie większości ognia artylerii obrońcy na głównym kierunku natarcia nieprzyjaciela osiąga się przez:

- odpowiednie rozmieszczenie artylerii;
- manewr ogniem oraz ewentualnie
- manewr sprzętem, gdy wykonanie manewru ogniem jest niemożliwe.

Zasadę tę ilustruje szkic, załącznik Nr.1

O wyborze kierunku głównego uderzenia decyduje jednak nacierający i może on skierować swój główny wysiłek na inny kierunek niż ten, który przewidywał obrońca.

Artyleria musi więc przewidzieć i zawczasu zorganizować wykonanie manewru ogniem i sprzętem dla wsparcia walki nie tylko na przypuszczalnym głównym kierunku natarcia nieprzyjaciela ale również na wszystkich innych możliwych kierunkach jego natarcia.

Artyleria działająca w składzie dywizji piechoty broniącej się na normalnym froncie, tj. gdy szerokość pasa dywizji waha się w granicach od 8 do 12 km, ma możność wykonania manewru ogniem w całym pasie obrony dywizji. W przeciętnych warunkach obserwacji dowódca dywizji broniącej się na normalnym froncie ma możność skupienia ognia znacznej części swej artylerii w dowolnym wybranym przez siebie rejonie.

Ponieważ nieodzownym warunkiem do wykonania manewru ogniem jest utrzymanie dowodzenia całością artylerii w jednym ręku, dowodzenie artylerią w obronie na normalnym froncie w przeciętnych warunkach obserwacji jest z zasady scentralizowane.

Na czele artylerii dywizji stoi dowódca artylerii dywizji /dowódca AD/. Podlega mu zarówno artyleria przeznaczona do ognia pośredniego, jak i artyleria przeciwpancerna, z wyjątkiem

artylerii i nopdzierzy wchodzących w organiczny skład pułków piechoty, z tym jednak, że odpowiada on za jej należyte taktyczne użycie.

Dowódca artylerii dywizji dowodzi podległą mu artylerią stosownie do rozkazów i wytycznych otrzymanych od dowódcy dywizji piechoty, który kieruje walką całej dywizji.

Dowódca dywizji organizując walkę obronną, na podstawie otrzymanych rozkazów wyższego przełożonego i na wniosek dowódcy artylerii dywizji ustala:

- skład pułkowych grup artylerii;
- skład dywizyjnej grupy artylerii;
- przydział środków przeciwpancernych do poszczególnych pułków piechoty, a na głównym kierunku zagrożenia pancernego czasem ich podział na poszczególne batalionowe węzły przeciwpancerne, rejony przeciwpancerne itd;
- skład artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego dywizji;
- obsadę dywizyjnego rejonu przeciwpancernego.

Przy ustalaniu składu PGA i DGA dowódca dywizji bierze pod uwagę w pierwszej kolejności potrzeby pułków piechoty pierwszego rzutu dywizji, a dopiero po zaspokojeniu ich potrzeb ustala skład DGA.

Dowódca dywizji będzie mógł jednak zupełnie samodzielnie przeprowadzić podział organicznej i przydzielonej mu artylerii na PGA i DGA, artyleryjski odwód przeciwpancerny dywizji, dywizyjny rejon przeciwpancerny itd., w wypadku gdy dywizja broni się na oddzielnym kierunku. W innych wypadkach, ilościowy skład grup pułkowych i grupy dywizyjnej oraz artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego dywizji i dywizyjnego rejonu przeciwpancernego zostanie najczęściej określony przez dowódcę korpusu.

Zachowanie w ręku dowódcy możliwie silnej dywizyjnej grupy zapewnia mu możność szybkiego i skutecznego wpływania ogniem na przebieg walki. Dywizyjna grupa artylerii jest w ręku dowódcy dywizji potężnym odwodem ogniowym, którym zależnie od położenia może on interweniować na korzyść swoich pułków wzmacniając ogień ich PGA.

Podobną rolę odgrywa artyleryjski odwód przeciwpancerny dywizji.

Trzymany w ręku dowódcy dywizji i rzucony w odpowiednim momencie na zagrożony kierunek może w krótkim czasie bardzo wydatnie wzmocnić obronę przeciwpancerną na tym kierunku i przyczynić się do odparcia natarcia czołgów nieprzyjaciela.

II. NASYCENIE I POTRZEBNE DYWIZJI WZMOCNIENIE ARTYLERIĄ.

We wszystkich okresach walki obronnej, zadaniem artylerii dywizji piechoty jest zwalczanie czołgów, piechoty i moździerzy nieprzyjaciela.

Dla zapewnienia obronie odpowiedniej odporności, dla organizacji obrony przeciwpancernej, obrony przeciw piechocie i organizacji zwalczania moździerzy nieprzyjaciela, konieczne jest uzyskanie pewnego, minimalnego nasycenia artylerią.

1. Artyleria strzelająca ogniem pośrednim.

Jako podstawę do obliczania potrzebnego nasycenia przyjmuje się ilość sprzętu potrzebnego dla wykonania stałego ognia zaporowego ze względu na to, że właśnie SOZ wymaga największej ilości sprzętu.

Inne liczne zadania, które ma do wykonania artyleria dywizji w obronie, będą wykonywane w innym okresie i w innych etapach walki; w momencie rozpoczęcia ataku nieprzyjaciela cała artyleria dywizji skieruje swój wysiłek tylko na zwalczanie nacierającej wraz z czołgami piechoty wykonując stały ogień zaporowy.

Szerokość odcinka przed którym dywizja piechoty powinna mieć możność wykonania stałego ognia zaporowego zależy od ważności bronionego kierunku i ukształtowania terenu.

Dywizja piechoty posiada następującą ilość luf przeznaczonych do ognia pośredniego:

9 komp 82mm po 9 luf	- 81	luf
3 baterie 120mm 6 luf	- 18	"
pułk artylerii lekkiej	- 36	"
Razem:	135	luf.

87

Daje to, przy szerokości frontu obrony dywizji 10 km nasycenie 13,5 luf na kilometr.

Dywizja broniąca głównego kierunku w terenie dogodnym do natarcia powinna mieć możność wykonania stałego ognia zaporowego w całej szerokości pasa obrony dywizji czyli w 100%.

Jednak dywizja piechoty broniąca się w dwóch rzutach, może użyć do ognia pośredniego ze swych organicznych środków tylko:

4 komp. moździerzy 82mm /4x9/	= 36 luf
2 bateric moździerzy 120mm /2x6/	= 12 luf
pal /3 x 12 /	= 36 luf
Razem:	84 lufy

Daje to możność wykonania ognia zaporowego na froncie 2900 m.

Wynika z tego jasno, że dywizja piechoty broniąca głównego kierunku musi być odpowiednio wzmocniona.

Dywizja piechoty broni n.p. pasa szerokości 10 km. Prócz środków organicznych przed frontem obrony dywizji będzie wykonywało SOZ trzy dywizjony 152mm hb. a.z KGA.

Razem więc możliwości wykonania SOZ wyniosą:

środki organiczne	- 2900 m
KGA	- 2250 m
R a z e m:	5150 m

Dla wykonania SOZ przed całą szerokością pasa obrony brak sprzętu na / 10000-5150/=4850 m.

Dla wykonania SOZ w pasie szerokości 4850 m. potrzeba /4850:50/ - 97 luf 122mm hb lub 120mm moździerzy.

Może to być albo 8 dywizjonów 122mm haubic /96 luf/ albo np. 5 dywizjonów 122mm hb i 2 dywizjony 120 mm moździerzy /96 luf/.

W innym wypadku, gdy dywizja broni np.pasa szerokości 8 km i gdy korpuśna grupa artylerii wykonuje w jej pasie SOZ dwoma dywizjonami 152 mm h-a - wówczas potrzebne wzmocnienie dywizji wyniesie 72 lufy, czyli sześć dywizjonów 122 mm hb.

Srednio można przyjąć, że dywizja broniąca głównego kierunku powinna być wzmocniona jednym pułkiem 122 mm haubic i jednym pułkiem 120 mm moździerzy.

Wzmocniona w ten sposób dywizja będzie dysponowała następującą ilością luf do ognia pośredniego:

organiczne moździerze	-	99 luf
organiczny pal	-	36 luf
przydzielony pah	-	36 luf
przydzielony pm	-	54 luf
Razem		225 luf

W tym wypadku przy szerokości frontu obrony 10km nasycenie wynie-sie 22,5 luf/km, zaś przy szerokości frontu 8 km - 28,1 luf/km.

Na podstawie doświadczeń przyjmuje się przeciętnie, że dywizja piechoty broniąca głównego kierunku obrony powinna osiągnąć nasycenie 25luf/km do ognia pośredniego.

2. Artyleria przeciwpancerna.

Nasycenie artylerią potrzebne dla zorganizowania odpowiednio odpornej i silnej obrony przeciwpancernej jest zależne od nasycenia czołgami, jakie nieprzyjaciel może osiągnąć na danym kierunku, oraz od ilości czołgów, które jedno działo przeciwpancerne x/ może zniszczyć.

Nasycenie artylerią czołgami można określić na podstawie znajomości organizacji i taktyki nieprzyjaciela.

Przyjmijmy, że nieprzyjaciel może uzyskać nasycenie 100-120 czołgów na kilometr frontu natarcia, oraz że czołgi jego będą nacierać w dwóch rzutach, przy czym w pierwszym rzucie nacierać będzie 40 - 50 czołgów.

Doświadczenia Armii Radzieckiej wykazują, że jedno działo przeciwpancerne może zniszczyć przeciętnie dwa czołgi, zanim samo ulegnie zniszczeniu. Dla załamania natarcia nieprzyjaciela nie trzeba zniszczyć jego wszystkich czołgów; aby natarcie zostało załamane wystarczy zniszczenie ok. 50% nacierających czołgów.

Na tej podstawie przyjmuje się już z pewnym zapasem bezpieczeństwa, że na każde trzy nacierające czołgi nieprzyjaciela obrońca powinien mieć jedno działo przeciwpancerne.

Dla zwalczania więc 100 - 120 czołgów nieprzyjaciela obrońca musi mieć 33-40 dział ppanc na całą głębokość obrony korpusu.

Przyjmuje się okrągło liczbę 35-40 dział ppanc na 1 km frontu.

---

x/ pod określeniem "działa przeciwpancerne" rozumie się również czołgi i działa pancerne użyte do obrony przeciwpancernej.

Z tego na głównym pasie obrony powinno być 20-25 dział przeciwpancernych na 1 km frontu.

Rozmieszczenie ilościowe dział przeciwpancernych na poszczególnych pozycjach powinno wynosić:

- na pierwszej pozycji 12 do 15 dział przeciwpancernych na 1 km frontu;
- na drugiej pozycji będą się znajdowały: organiczne działa przeciwpancerne batalionowe drugiego rzutu pułków piechoty, działa rozmieszczone w pułkowym lub pułkowych rejonach przeciwpancernych, oraz ewentualnie działa wchodzące w skład artyleryjskiego lub artyleryjskich odwodów przeciwpancernych pułków piechoty. Ta ilość dział da nasycenie na drugiej pozycji od 3 do 4 dział przeciwpancernych na 1 km frontu.
- na trzeciej pozycji będą się znajdowały: organiczne działa przeciwpancerne pułku piechoty drugiego rzutu dywizji, działa rozmieszczone w dywizyjnym rejonie przeciwpancernym oraz działa wchodzące w skład artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego dywizji. Działami tymi osiągnie się na trzeciej pozycji nasycenie od 4 do 5 dział przeciwpancernych na 1 km frontu.

Do osiągnięcia tak wysokiego nasycenia należy dążyć na tych kierunkach, na których jest możliwe masowe użycie czołgów przez nieprzyjaciela, kosztem innych, mniej ważnych kierunków oraz kierunków niedogodnych ze względu na ukształtowanie i charakter terenu dla rozwinięcia dużych mas czołgów.

Organiczne środki przeciwpancerne dywizji piechoty, jeżeli dywizja broni pasa szerokości 10km, - pozwalają osiągnąć nasycenie około 9 dział na 1 km[x/], wobec czego dywizja broniąca kierunku zagrożonego [illegible] czołgów musi być odpowiednio wzmocniona artylerią przeciwpancerną.

---

x/ wliczając do organizacji obrony przeciwpancernej około 50% czołgów i dział pancernych organicznego pułku pancernego dywizji.

Czołgi i działa pancerne liczone do nasycenia przeciwpancernego rozmieszcza się w poszczególnych kompanijnych punktach oporu, batalionowych węzłach przeciwpancernych i w rejonach przeciwpancernych.

W każdym konkretnym wypadku należy obliczyć jaką ilością dział przeciwpancernych dywizja musi zostać wzmocniona.

W tym celu oblicza się ile dział przeciwpancernych musi dywizja posiadać dla uzyskania na kierunku zagrożenia nasycenia od 20 do 25 dział.

Od uzyskanej w ten sposób ilości oblicza się organiczne środki przeciwpancerne tych jednostek dywizji, które bronią tych kierunków i w ten sposób uzyskuje się ilość dział przeciwpancernych, jaką trzeba dywizję wzmocnić.

Na kierunkach drugorzędnych, biernych pod względem obrony przeciwpancernej organizuje się obronę przeciwpancerną działami które pozostaną po zapewnieniu wystarczająco silnej obrony przeciwpancernej na kierunku głównego zagrożenia przez czołgi. Będą to w pierwszym rzędzie organiczne działa przeciwpancerne jednostek broniących tych kierunków.

Rozważmy dwa przykłady obliczenia wymaganego wzmocnienia dywizji środkami przeciwpancernymi.

Przykład pierwszy.

Dywizja piechoty broni głównego kierunku korpusu. Szerokość jej pasa obrony wynosi 8 km, z czego 6 km nadaje się do zorganizowania masowego natarcia czołgów, natomiast pozostałe dwa kilometry są niedogodne dla natarcia czołgów.

Dywizja powinna posiadać: 6 x / 20 do 25/ = 120 do 150 dział.

Wymagane wzmocnienie dywizji wniesie: /120 do 150/ - 84[1] = = 36 do 66 dział przeciwpancernych. - Srednio wyniesie to około dwóch pułków artylerii przeciwpancernej.

Przykład drugi:

Dywizja broni głównego kierunku korpusu. Szerokość jej pasa obrony wynosi 10km, z czego pas 5 km frontu nadaje się do masowego natarcia czołgów, zaś pozostały pas jest częściowo wogóle niedostępny dla czołgów.

Dywizja powinna posiadać: 5 x /20 - 25/ = 100 do 125 dział, Wymagane wzmocnienie dywizji wyniesie: /100 do 125/ - 74[2] = 26 do 51 dział przeciwpancernych. Srednio wynosi to półtora pułku artylerii przeciwpancernej.

Z przykładów tych wynika, że:

- dywizja broniąca głównego kierunku korpusu nie może zorganizować odpowiednio silnej obrony przeciwpancernej swymi organicznymi środkami przeciwpancernymi, wymaga więc wzmocnienia artylerią przeciwpancerną i czołgami lub działami pancernymi przeznaczonymi do użycia w elementach obrony przeciwpancernej;
- ilość sprzętu, który musi być przydzielony dywizji zależy od terenu tj. od szerokości odcinka, na którym nieprzyjaciel może przeprowadzić masowe natarcie czołgów,
- ilość sprzętu, który należy dywizji przydzielić wahać się będzie od półtora pułku do brygady artylerii przeciwpancernej; w wypadku otrzymania przez dywizję czołgów przeznaczonych dla obrony przeciwpancernej ilość artylerii przeciwpancernej odpowiednio się zmniejszy.

1/ Przyjęto, że kierunek drugorzędny jest broniony przez jeden baon i że do baonu tego została przydzielona batarcia 76mm pułkowa. Razem więc 2 /działa organiczne baonu/ + 4=6 dział 90-6= = 84.

2/ Przyjęto, że kierunek drugorzędny broni pułk piechoty ze swymi organicznymi środkami przeciwpancernymi /90-16=74/.

Ogólne średnie nasycenie w ramach dywizji broniącej głównego kierunku powinna wynosić:

- do ognia pośredniego 25 luf/km
- do ognia przeciwpancernego: 20 do 25 luf/km

Razem 45 do 50 luf/km.

III. Zadania artylerii dywizji w obronie.

Wszystkie zadania ogniowe artylerii są wykonywane przez artylerię w najściślejszym współdziałaniu z innymi rodzajami broni. W związku z tym, zadań artylerii nie należy rozpatrywać w oderwaniu, lecz zawsze na tle działań wspieranych broni, a przede wszystkim na tle działań piechoty.

Walka obronna dzieli się na okresy i etapy stosownie do działań własnych i nieprzyjaciela, wykonywanych w danym czasie.

Obronę organizowaną w styczności z nieprzyjacielem, a jak uczą doświadczenia Armii Radzieckiej, w ogromnej większości wypadków obrona była organizowana w styczności, dzielimy na dwa okresy:

1. Okres przygotowawczy, w którym obrońca organizuje lub ulepsza obronę, a nieprzyjaciel prowadzi rozpoznanie, gromadzi siły i środki do natarcia.
2. Okres prowadzenia walki obronnej, który można podzielić na trzy etapy:

- Etap walki o pierwszą pozycję. Etap ten rozpoczyna się zazwyczaj od nieprzyjacielskiego artyleryjskiego przygotowania ataku, po czym następuje atak. Obrońca wytęża swe wysiłki by ogniem załamać natarcie nieprzyjaciela przed przednim skrajem obrony lub w głębi pierwszej pozycji.

- Etap walki o drugą pozycję. W tym etapie nieprzyjaciel kontynuuje swe natarcie i dąży do zdobycia drugiej pozycji obrony. Obrońca wykonuje kontrataki drugim rzutem /odwodem/ dywizji dla odzyskania przedniego skraju obrony lub ewentualnie przechodzi do obrony drugiej pozycji.

- Etap walki o trzecią pozycję. W tym etapie nieprzyjaciel kontynuuje swe natarcie, dążąc do jak najszybszego zdobycia trzeciej pozycji obrony. Obrońca wykonuje kontrataki drugim rzutem korpusu dla odzyskania przedniego skraju obrony lub ewentualnie przechodzi do obrony trzeciej pozycji.

Przygotowując się do obrony artyleria organizuje system ognia, który jest funkcją przewidywanych zadań obrony w poszczególnych okresach i etapach walki, wobec czego będzie ona miała w odpowiednich okresach i etapach następujące zadania do wykonania:

1. Okres przygotowawczy

- Wzbranianie nieprzyjacielowi gromadzenia sił, prowadzenia rozpoznania pozycji obrony, zajmowania SO, wykonywania prac inżynieryjnych itd.

Ognie wzbraniające na cele leżące poza zasięgiem obserwacji naziemnej, organizuje dowódca artylerii korpusu; część tych ogni może otrzymać do wykonania artyleria dywizji.

Wzbranianie na cele leżące w zasięgu obserwacji naziemnej organizuje, w myśl wytycznych dowódcy dywizji, dowódca artylerii dywizji.

Zadania te są wykonywane w wielu wypadkach ogniem poszczególnych dywizjonów, a czasem pojedyńczych bateryj.

- Zwalczanie artylerii, organizuje dowódca artylerii armii lub korpusu, lecz artyleria dywizji /DGA i PGA/ może wziąć udział w wykonaniu tego zadania wg. planów i danych ogniowych opracowanych na szczeblu armii lub korpusu.
- Zwalczanie moździerzy, organizuje dowódca artylerii dywizji. Do zwalczania moździerzy wyznacza się przede wszystkim dywizyjną grupę artylerii, a w razie potrzeby, niektóre zadania można dać do wykonania pułkowym grupom artylerii.
- W niektórych wypadkach w ostatnich chwilach okresu przygotowawczego przed spodziewanym rozpoczęciem artyleryjskiego przygotowania ataku może być przeprowadzone zapobieganie artyleryjskie.

Rozkaz do zorganizowania, a następnie do wykonania zapobiegania wydaje dowódca frontu lub armii i korpusu, a artyleria dywizji wykonuje jedynie ognie według otrzymanego planu.

2. Okres prowadzenia walki obronnej.

Etap walki o pierwszą pozycję.

Głównym zadaniem artylerii w tym etapie jest załamanie natarcia nieprzyjaciela przed przednim skrajem obrony i niedopuszczenie do włamania w pierwszą pozycję obrony.

W tym celu artyleria:

- obezwładnia nieprzyjaciela wykonując ześrodkowanie ogniowe na podstawy wyjściowe piechoty i czołgów, wykonując ZO,
- odpiera nacierającą piechotę i czołgi zmasowanym ogniem wykonując SOZ i ROZ,
- zwalcza ześrodkowaniami ogniowymi artylerię i moździerze nieprzyjaciela oraz oślepia jego PO, przy pomocy zasłon dymnych.

Po załamaniu ataku nieprzyjaciela artyleria niszczy ogniem na wprost lub ogniem niszczącym pozostawiono przez nieprzyjaciela na przedpolu czołgi, by niedopuścić do ich ewakuacji lub do wykorzystania ich jako PO.

Etap walki o drugą pozycję.

Głównym zadaniem w tym etapie jest niedopuszczenie do rozprzestrzeniania się nieprzyjaciela, któremu udało się przełamać pierwszą pozycję oraz wsparcie kontrataków dywizji.

W tym celu artyleria:

- wykonuje odgradzenie rejonów włamania w formie stałych ogni zaporowych,
- wzbrania podciągania odwodów wykonując ZO na rejony zgrupowań, obezwładniając [illegible], w pierwszym rzędzie styki rowów ciągłych z łączącymi, celem uniemożliwienia nieprzyjaciołowi przesuwania odwodów z głębi pozycji, lub wykonując SOZ.
- niszczy zatrzymane siły żywe silnymi ześrodkowaniami ogniowymi zaś czołgi, ogniem na wprost lub ogniem niszczącym,
- odpiera nacierające czołgi i piechotę wykonując SOZ i ROZ,
- przygotowuje kontratak drugiego rzutu dywizji, wykonując w tym celu krótką /10-15 minutową/ nawałę ogniową w formie ZO.
- wspiera kontratak, zasadniczą metodą KZO.

Etap walki o trzecią pozycję.

Głównym zadaniem artylerii w tym czasie jest zapewnienie obrony trzeciej pozycji oraz stworzenie dogodnych warunków do przeprowadzenia kontrataku drugiego rzutu korpusu.

W tym celu artyleria:

- wspiera obronę trzeciej pozycji i ewentualnie pozycji ryglowych, przez zwalczanie piechoty i czołgów nieprzyjaciela w formie ześrodkowań ognia, stałych i ruchomych ogni zaporowych i ognia na wprost dział przeciwpancernych,
- wzbrania nieprzyjacielowi podciągania odwodów,
- osłania zajmowanie podstaw wyjściowych przez drugi rzut korpusu dla wykonania kontrataku, wykonuje ześrodkowania ogniowe na środki ogniowe nieprzyjaciela oraz oślepia punkty obserwacyjne nieprzyjaciela za pomocą zasłon dymnych,
- wspiera kontratak zasadniczą metodą kolejnych ześrodkowań ognia.

W wypadku, gdy obrona jest ogranizowana bez styczności z nieprzyjacielem, zadaniem artylerii - od chwili wejścia oddziałów nieprzyjaciela w zasięg artylerii obrony - będzie opóźnienie wejścia nieprzyjaciela w styczność z obroną.

W tym celu artyleria, niezależnie od działań artylerii przydzielonej do OW walczącego w pasie przesłaniania:

- przygotowuje i wykonuje dalekie napady ogniowe na kolumny i rejony zgrupowań nieprzyjaciela w formie ześrodkowań ogniowych,
- na rozkaz wyższego przełożonego organizuje współdziałanie z oddziałami walczącymi na przedpolu,
- wspiera walkę czat w formie ześrodkowań ogniowych i ewentualnie w formie SOZ.

Jak widzimy w okresie przygotowawczym obrony zasadniczym sposobem wykonania ognia przez artylerię są ześrodkowania ogniowe, zaś w okresie walki, we wszystkich jej etapach podstawowe znaczenie mają stałe i ruchome ognie zaporowe oraz ogień na wprost dział przeciwpancernych.

Załącznik Nr.2 podaje techniczne możliwości wykonania poszczególnych rodzajów ognia przez organiczną artylerię i moździerze dywizji, oraz możliwości wykonania ognia w wypadku dodatkowego wzmocnienia dywizji artylerią i moździerzami.

IV. Organizacja dowodzenia artylerią strzelającą ogniem pośrednim i jej rozmieszczenie.

W walce obronnej, w której artyleria obrońcy, zawsze liczebnie słabsza od artylerii nacierającego, może swe liczne zadania wykonać tylko przez zastosowanie manewru ogniem i sprzętem, organizacja dowodzenia artylerią musi być taka, by stwarzała jak najlepsze warunki wykonania obu rodzajów manewru.

Warunki te zapewnia najlepiej dowodzenie scentralizowane w rękach dowódcy dywizji, który dowodzi artylerią przez swego dowódcę artylerii dywizji.

Od zasady tej odstępuje się wyjątkowo, jeśli rzeźba i pokrycie terenowe zmuszają do częściowej decentralizacji dowodzenia.

Dowódca artylerii dywizji, niezależnie od stopnia centralizacji dowodzenia, dowodzi artylerią według wytycznych dowódcy dywizji, skupiając ogień tam, gdzie w danym czasie powstaje główne ognisko walki.

Scentralizowane dowodzenie artylerią polega na:
- podziale i rozmieszczeniu artylerii zapewniającymi jednolite planowanie i dowodzenie,
- organizacji artyleryjskiego rozpoznania i łączności,
- planowaniu i przygotowaniu ognia zależnie od postawionych artylerii zadań,
- przygotowaniu manewru ogniem i sprzętem,
- realizacji manewru podczas walki,
- zabezpieczeniu technicznym i materiałowym.

Załącznik Nr.3 przedstawia schematycznie możliwości wykonania manewru ogniowego w ramach dywizji broniącej frontu szerokości 10 km, przy ugrupowaniu pułkowych grup artylerii na odległość 4 km od przedniego skraju obrony, zaś DGA na odległości 5 km.

Przyjęto, że inżynieryjna rozbudowa pozycji artylerii pozwala na wykonanie ognia w wycinkach 90°.

Jak widać z rysunku DGA ma możność wykonania manewru ogniem przed całym frontem obrony dywizji, zaś pułkowe grupy artylerii mogą wykonać manewr ogniem w pasach szerszych około 3 km od przeciętnej szerokości odcinków obrony swych pułków piechoty, /licząc na wysokości przedniego skraju obrony/. Rysunek uwidacznia, że w miarę wzrostu odległości wzrastają możliwości wykonania manewru ogniem.

Pełne wykorzystanie możliwości manewru ogniem dla wykonania ogni obserwowanych jest jednak możliwe tylko wtedy, gdy artyleria będzie rozporządzała dostateczną ilością dogodnych punktów obserwacyjnych.

Dowódca AD po zorientowaniu się w położeniu i po zapoznaniu się z myślą przewodnią decyzji dowódcy dywizji powinien zaproponować podział artylerii strzelającej ze stanowisk zakrytych i moździerzy między pułkowe grupy artylerii i dywizyjną grupę artylerii.

1. Zasady podziału artylerii.

Zasadniczym czynnikiem wpływającym na ilościowy podział artylerii na poszczególne grupy będzie powzięta przez dowódcę dywizji decyzja do obrony uwzględniająca główny kierunek zagrożenia.

Na głównym kierunku zagrożenia należy zorganizować najsilniejszą grupę oraz skupić jak największą ilość środków przeciwpancernych.

Należy przyjąć, że w pierwszej kolejności należy organizować pułkowe grupy artylerii pułków piechoty pierwszego rzutu dywizji a następnie dopiero grupę dywizyjną.

W wypadku posiadania wystarczającej ilości artylerii organizuje się również PGA pułku piechoty drugiego rzutu.

Podstawą do wyznaczania składu ilościowego poszczególnych grup są potrzeby piechoty. Pułkowa grupa artylerii winna być tak silna, by mogła wyznaczyć po jednym dywizjonie wsparcia przynajmniej dla batalionów pierwszego rzutu pułku, zapewniając równocześnie przynajmniej jeden dywizjon podręczny, którym dowódca pułku piechoty mógłby wzmocnić ogień dywizjonów wsparcia poszczególnych batalionów.

Jednak w wypadku gdy dywizja broni głównego kierunku PGA powinna być silniejsza o jeden dywizjon przeznaczony do wsparcia batalionu drugiego rzutu pułku piechoty.

W wypadku gdy dywizja broni drugorzędnego kierunku i dysponuje małą ilością artylerii, trzeba będzie czasami zrezygnować z dywizjonu podręcznego dowódcy pułku piechoty.

Tak więc skład pułkowych grup pułków piechoty pierwszego rzutu w zależności od ważności bronionego kierunku i ilości dyspozycyjnej artylerii może się wahać od dwóch do czterech dywizjonów.

Ta ilość dywizjonów pozwoli wykonać pułkową grupę artylerii i moździerzami pułku piechoty przed odcinkiem obrony pułku stały ogień zaporowy na szerokości od 1900 - gdy PGA jest w składzie dwóch dywizjonów 122mm hb lub do 3100 m - gdy PGA składa się z czterech dywizjonów 122mm hb.

Dywizyjna grupa artylerii powinna być tak silna, by jej interwencja ogniowa na korzyść jednego z pułków mogła dać szybki i decydujący skutek.

Jako miernik siły DGA można przyjąć możliwość uzupełnienia SOZ przed odcinkiem obrony pułku piechoty broniącego głównego kierunku.

Przyjmijmy, że dywizja broni się w pasie szerokości 10 km Pułk piechoty na głównym kierunku broni odcinka szerokości 4 km i ma PGA w składzie dwóch dywizjonów 122 mm hb i jednego dywizjonu armat 76mm.

Możliwości wykonania SOZ przed odcinkiem tego pułku są następujące:

2 komp.moźdz.82mm - 400 m
1 bateria moźdz.120mm - 300 m
1 dywizjon 76 mm a.d. - 300 m
2 dywizjony 122mm hb - 1200 m

Razem 2200 m.

Dla uzupełnienia stałego ognia zaporowego do 100% brak 1800 m; do wykonania tego ognia potrzeba 1800:600 trzy dywizjony 122 mm hb.

Skład dywizyjnej grupy artylerii dywizji broniącej drugorzędnego kierunku może być mniejszy.

Mogą zachodzić wypadki, że niektóre dywizje, broniące ważnego kierunku znacznie oddalonego od środka ciężkości obrony korpusu lub armii, będą pozbawione ognia armijnej a nawet korpuśnej grupy artylerii. Takie dywizje powinny być pod względem ognia artylerii samowystarczalne. W tym celu mogą one otrzymać od dywizjonu do pułku artylerii ciężkiej.

Przy podziale sprzętu między grupy należy kierować się poniższymi wskazówkami.

Przede wszystkim należy uwzględnić donośność sprzętu: sprzęt o mniejszej donośności powinien wejść w skład PGA, sprzęt o większej donośności w skład DGA, tak więc mając np. haubice 122mm i moździerze 120 mm należy przeznaczyć moździerze do PGA wzmacniając ją częścią haubic, natomiast pozostałe haubice włączyć w skład DGA.

W wypadku posiadania dużej ilości moździerzy 120 mm można część z nich włączyć do DGA przeznaczając je do zwalczania moździerzy nieprzyjaciela.

Pewnym wyjątkiem od zasady kierowania się donośnością sprzętu będą armaty 76mm. Posiadają one donośność większą niż haubice 122mm, mimo to większość tych dział powinna być włączona w skład PGA ze względu na doskonałe właściwości pozwalające na ich użycie do strzelania przeciwpancernego.

Artyleria ciężka /hb-arm.152mm/, powinna wejść w skład DGA. W wypadku przydzielenia do dywizji jednostki artylerii rakietowej, przydziela się ją do DGA lub PGA.

Przy podziale artylerii należy kierować się zasadą, by organiczny pułk artylerii lekkiej rozdzielić dywizjonami pomiędzy PGA i DGA.

Taki podział dywizyjnego pułku artylerii lekkiej między grupy zapewnia im posiadanie chociażby jednego dywizjonu nawet w wypadku odebrania przez wyższego przełożonego przydzielonej dywizji artylerii wzmocnienia.

Ponadto stała współpraca jednego dywizjonu z tym samym pułkiem piechoty wpływa dodatnio na współdziałanie.

Przy wyznaczaniu oddziałów artylerii wzmocnienia do poszczególnych PGA i do DGA należy zwrócić uwagę na to, by o ile możności nie rozrywać związków organizacyjnych. Tak np. o ile jedną PGA chcemy wzmocnić dwoma dywizjonami haubic, to należy jej przydzielić w miarę możności raczej oba dywizjony z jednego pułku, a nie z różnych pułków.

Dalej, przy podziale artylerii należy brać pod uwagę rzeczywiste położenie w jakim artyleria znajduje się, w momencie formowania grup. Jeżeli jednostka artylerii jest już w składzie jakiejś grupy, to należy o ile możności starać się nadal pozostawić ją w tej grupie.

Podstawową jednostką taktyczną i dyspozycyjną artylerii, którą bierze pod uwagę dowódca AD rozważając skład grup, jest dywizjon.

Po dokonaniu podziału artylerii na grupy do poszczególnych grup należy wyznaczyć dowódców ze sztabami.

Zasadniczo na dowódców grup wyznacza się dowódców pułków i dowódców brygad artylerii, którzy dysponują odpowiednimi sztabami.

W wypadku, gdy ze względu na brak sztabów, pułków /i wyższych/ trzeba na dowódcę grupy wyznaczyć dowódcę dywizjonu, należy pamiętać o tym, że skład sztabu-dywizjonu nie jest przystosowany do dowodzenia większą ilością dywizjonów. Wobec tego, w wypadku wyznaczenia dowódcy dywizjonu na dowódcę grupy należy jego sztab wzmocnić przynajmniej 1 - 2 oficerami oraz środkami łączności w zależności od rzeczywistych potrzeb.

2. Rozmieszczenie artylerii.

Ugrupowanie stanowisk ogniowych grup artylerii uzależnione jest od:

- ugrupowania wspieranych jednostek,
- otrzymanego zadania,
- przewidzianych kierunków działań czołgów nieprzyjaciela,
- danych technicznych sprzętu oraz
- właściwości terenu.

Rozmieszczając artylerię strzelającą ogniem pośrednim w obronie, należy dążyć do ustawienia jej na kierunku przypuszczalnego działania czołgów nieprzyjaciela.
Pułkowe grupy artylerii zajmują rejony stanowisk ogniowych pomiędzy pierwszą i drugą pozycją oraz w obrębie drugiej pozycji z tym, że przed drugą pozycją będą rozmieszczane z zasady dywizjony moździerzy i bardzo często dywizjony armat 76 mm. Dla dywizjonów moździerzy, należy zawsze przygotować stanowiska ogniowo zapasowe za przednim skrajem drugiej pozycji, by móc w razie potrzeby szybko je przerzucić. Manewr ten musi być zawsze z góry przygotowany i zaplanowany.
Dywizyjne grupy artylerii zajmują rejony stanowisk ogniowych między drugą a trzecią pozycją i w rejonie trzeciej pozycji.

Takie rozmieszczenie artylerii zapewni każdej z pułkowych grup artylerii możność zmasowania ognia każdej grupy w całym jej pasie działania bez potrzeby zmiany frontu bateryj, a DGA będzie mogła wykonać ogień na najważniejszych kierunkach prawdopodobnych uderzeń nieprzyjaciela w całym pasie obrony dywizji.

Urzutowanie stanowisk ogniowych w głąb zapewnia artylerii, niezależnie od zmian w położeniu na przednim skraju i wewnątrz pierwszej pozycji, ciągłość zwalczania nieprzyjaciela zmasowanym ogniem nawet w głębi obrony.

W okresie przygotowawczym do obrony część artylerii będzie zajmowała SO wysunięte położone bliżej przedniego skraju. Z tych stanowisk ogniowych artyleria będzie wykonywała ogień na dalekie przedpole w ramach zadań dalekiego wzbraniania.

Artyleria rakietowa przygotowuje szereg stanowisk ogniowych dobranych odpowiednio do kierunków i położenia przewidzianych dla niej ogni. Sprzęt artylerii rakietowej pozostaje na stanowisku wyczekiwania. Stanowiska ogniowe wybiera się na odległości najskuteczniejszej donośności sprzętu rakietowego t.zn. około 6 km od przewidzianych do zwalczania celów.

Stanowisko wyczekiwania winno być w stosunku do przewidzianych stanowisk ogniowych położone centralnie.

Wsparcie kontrataków drugiego rzutu /odwodu/ dywizji może wymagać przegrupowania całości lub części artylerii wyznaczonej do wykonania tego zadania. Manewr sprzętem powinien być zawczasu przewidziany i uzgodniony z dowódcą drugiego rzutu /odwodu/. Pożądane jest, by przegrupowanie artylerii było jak najprostrze; często wystarczy sama zmiana frontu dywizjonów.

W wypadku, gdy dowódca dywizji bądź to na podstawie własnej decyzji zatwierdzonej przez dowódcę korpusu, bądź też na rozkaz dowódcy korpusu postanowi przejść do obrony trzeciej pozycji, musi on odpowiednio wcześnie wydać rozkaz przegrupowania artylerii za trzecią pozycję, na zawczasu przygotowane SO zapasowe.

W tym wypadku część artylerii stojącej na najbardziej zagrożonych kierunkach pozostanie na swoich SO by przyjąć walkę z czołgami. Mogą to być albo całe dywizjony, albo pojedyńcze baterie z dywizjonów.

V. Organizacja współdziałania.

1. Organizacja współdziałania artylerii z innymi broniami.

Organizacja współdziałania artylerii z innymi rodzajami broni a w szczególności z piechotą i czołgami ma na celu takie zorganizowanie działania artylerii w walce, przy którym w każdym okresie i etapie walki i w każdym położeniu wysiłki artylerii byłyby zgrane z wysiłkami wszystkich rodzajów broni dla osiągnięcia wspólnymi siłami jednego celu - pobicia nieprzyjaciela.

Główne zadanie w obronie wykonuje piechota a więc artyleria, organizując współdziałanie musi dostosować się do planu walki piechoty.

Całość prac związanych z organizacją współdziałania przeprowadza się w okresie przygotowawczym; poszczególne zagadnienia opracowuje się według okresów, etapów i wariantów walki.

Organizatorem współdziałania w dywizji piechoty jest dowódca dywizji.

W czasie organizowania współdziałania w terenie dowódca artylerii dywizji występuje jako pomocnik dowódcy dywizji i obowiązkiem jego jest wskazanie położenia poszczególnych ogni

artylerii nakazanych przez przełożonego dowódcę oraz przedstawienie na rozkaz dowódcy dywizji, zagadnień artyleryjskich dotyczących współdziałania broni.

Organizując współdziałanie dowódca dywizji ustala wpierw dane współdziałania obowiązujące na cały czas trwania obrony, a mianowicie:

- wspólne dozory,
- kodowanie terenu,
- sposoby wskazywania celów,
- sygnały wywołania, przeniesienie i wstrzymanie ognia artylerii.

Po ustaleniu tych danych dowódca dywizji przystępuje do zorganizowania współdziałania według okresów i etapów walki.

1. Okres przygotowawczy.

Na okres przygotowawczy dowódca dywizji ustala:
- gdzie, jakimi siłami i z jakich stanowisk ogniowych będzie artyleria przeprowadzała wzbranianie,
- ewentualny udział artylerii dywizji w przeprowadzeniu zwalczania artylerii nieprzyjaciela,
- kto i w jakim zakresie przeprowadza walkę z moździerzami nieprzyjaciela oraz
- czy i w jakim zakresie weźmie artyleria udział w wykonaniu zapobiegania artyleryjskiego.

2. Okres prowadzenia walki obronnej.

Na okres ten, dowódca dywizji ustala dane współdziałania kolejno na poszczególne etapy i warianty walki obronnej.

Etap walki o pierwszą pozycję.

- położenie ogni artylerii i moździerzy na podstawy wyjściowe piechoty i czołgów nieprzyjaciela,
- położenie ruchomych i stałych ogni zaporowych,
- kto i w jakim zakresie przeprowadza zwalczanie moździerzy nieprzyjaciela,
- kto w tym etapie przeprowadza zwalczanie artylerii nieprzyjaciela,
- sposób artyleryjskiego zabezpieczenia styków.

Etap walki o drugą pozycję.

- położenie ruchomych i stałych ogni zaporowych,
- położenie ognia dla wzbraniania podciągania odwodów,
- skład i dowódcę artylerii wspierającej kontratak drugiego rzutu /odwodu/ dywizji,
- przewidywany ewentualnie manewr sprzętem artylerii,
- sposób zabezpieczenia wprowadzenia do walki drugiego rzutu dywizji,
- sposób wykonania przez artylerię przygotowania kontrataku drugiego rzutu dywizji,
- sposób artyleryjskiego wsparcia kontrataku,
- sposób artyleryjskiego zabezpieczenia osiągniętych w wyniku kontrataku rubieży,

Etap walki o trzecią pozycję.

- położenie ogni wspierających obronę ~~trzeciej~~ pozycji i ewentualnej ~~obrony pozycji rygłowych~~ /ZO,SOZ/.
- sposób wykonania przez artylerię manewru sprzętem,
- ewentualna zmiana organizacji dowodzenia artylerią,
- jednostki artylerii, które przyjmą walkę z czołgami nieprzyjaciela na swych dotychczasowych stanowiskach ogniowych,
- położenie ogni odgradzających,
- ognie dla wzbraniania nieprzyjacielowi podciągania odwodów,
- udział artylerii dywizji w zabezpieczeniu wprowadzenia do walki drugiego rzutu korpusu,
- udział artylerii dywizji we wsparciu kontrataku drugiego rzutu korpusu,
- udział artylerii dywizji w artyleryjskim zabezpieczeniu osiągniętych w wyniku kontrataku rubieży.

W wypadku, gdy obrona jest organizowana bez styczności z nieprzyjacielem dowódca dywizji ustala ponadto:

- przydział jednostek artylerii do OW działających na przedpolu.

- udział artylerii obrony we wsparciu walki oddziałów wydzielonych i z jakich stanowisk ogniowych,
- przydział artylerii do czat,
- wsparcie walki czat przez resztę artylerii.

2. Organizacja współdziałania między grupami artylerii.

Organizacja współdziałania między grupami pułkowymi wyraża się w wyznaczeniu im pasów działania: zasadniczego i dodatkowego oraz określeniu ilości dywizjonów działających w pasie dodatkowym a tym samym określeniu możliwości działania jednej PGA na korzyść drugiej.

Zasadniczy pas działania PGA powinien obejmować zawsze co najmniej całą szerokość pasa działania wspieranego pułku, a często nawet nieco więcej, szczególnie gdy chodzi o pułk zabezpieczający styk z sąsiednią dywizją.

Dla umożliwienia skupienia ognia możliwie największej ilości artylerii na najważniejszych kierunkach dowódca AD wyznacza poszczególnym PGA dodatkowe pasy działania. Wyznaczając pasy dodatkowe należy mieć na uwadze, że prowadzenie ognia w tych pasach wymaga odpowiednio rozbudowanej łączności i obserwacji, co stwarza poważne trudności.

"Dodatkowe pasy działania należy wyznaczać, dostosowując je ściśle do potrzeb taktycznych, ponieważ szerokie pasy działania bardzo komplikują łączność i obserwację". /Bojowej Ustaw Artylerii RKKA cz. II 1937 § 48/.

Mając powyższe na uwadze, nie należy wyznaczać pasów dodatkowych przekraczających szerokość 1 - 1,5 km na wysokości przedniego skraju, oraz nakazywać działanie w nich siłami większymi niż 1/3 składu PGA.

Dywizyjna grupa artylerii, która z reguły zajmuje SO głębiej niż PGA, ma tym samym większe możliwości manewru ogniem; teoretycznie, DGA powinna dążyć do objęcia swym ogniem całej szerokości pasa obrony dywizji. W praktyce jednak, wykonanie manewru ogniem przez DGA tak, by w którymkolwiek punkcie przed frontem obrony można było skupić całość sił DGA napotyka na poważne trudności ze względu na możliwość obserwacji.

Trudności te są mało istotne przy wykonaniu dalekich ogni nieobserwowanych z naziemnych PO; tego rodzaju ognie DGA może bez trudności wykonać przed całym odcinkiem obrony. Przy wykonywaniu ogni bliskich, wymagających obserwacji, trzeba się liczyć z trudnościami.

Mając powyższe na uwadze, dowódca dywizji ustala w jakim pasie dowódca DGA ma zorganizować swoją obserwację. W wypadku gdyby dowódca dywizji nie ustalił pasa obserwacji dla DGA, dowódca DGA dostosowuje swoją obserwację do otrzymanych zadań i do konieczności zapewnienia prowadzenia ognia na kierunku głównego wysiłku obrony.

Z rozważań tych wynika, że na kierunku głównego uderzenia nieprzyjaciela dowódca dywizji będzie mógł nakazać ześrodkowanie ognia:

- całej PGA, na której odcinku rozwija się główny wysiłek nieprzyjaciela,
- części sąsiedniej PGA działającej w pasie dodatkowym,
- całości DGA.

3. Organizacja artyleryjskiego zabezpieczenia kontrataku drugiego rzutu dywizji.

Wykonanie kontrataku przez drugi rzut /odwód/ dywizji jest najważniejszym i najtrudniejszym aktem samodzielnego działania dywizji w walce obronnej i dlatego artyleryjskie zabezpieczenie kontrataku drugiego rzutu dywizji musi być jaknajsilniejsze.

W czasie przed wyjściem kontrataku, obowiązkiem dowódcy dywizji i dowódcy AD jest uniemożliwienie nieprzyjacielowi rozprzestrzenienia się w głąb naszego ugrupowania i na boki.

W związku z tym dowódca AD winien scentralizować ogień całej artylerii i moździerzy celem odgrodzenia nieprzyjaciela i zniszczenia jego głównego ugrupowania w rejonie włamania. Prócz tego, działaniem artylerii musi on zapewnić odgodne warunki rozwinięcia i zajęcia podstawy wyjściowej przez drugi rzut dywizji.

Kontratak drugiego rzutu dywizji zabezpieczają:

- PGA pułku piechoty drugiego rzutu dywizji /o ile została sformowana/,

G3

- cała dywizyjna grupa artylerii,
- PGA pułku piechoty, na którego odcinku przeprowadza się kontratak,
- część artylerii z odcinków sąsiednich.

Całością artylerii zabezpieczającej wykonanie kontrataku dowodzi dowódca artylerii dywizji.

Organizację artyleryjskiego zabezpieczenia kontrataków drugiego rzutu dywizji przeprowadza w myśl rozkazów dowódcy dywizji dowódca artylerii dywizji.

Dowódca AD i jego sztab opracowuje na dla każdego wariantu kontrataku, na podstawie wytycznych dowódcy dywizji plan wsparcia natarcia, który ustala:

- potrzebną ilość artylerii dla wsparcia kontrataku,
- które grupy, względnie które jednostki artylerii z poszczególnych grup wezmą udział we wsparciu kontrataku,
- rejony SO i ewentualny manewr sprzętem,
- rejony PO,
- organizację współdziałania,

Ilość artylerii potrzebnej do wsparcia kontrataku należy obliczyć na podstawie ilości zadań ogniowych, które ma wykonać artyleria.

Zadania te będą następujące:

- wykonanie nawały ogniowej dla obezwładnienia nieprzyjaciela w rejonie włamania celem umożliwienia wyjścia kontrataku w zamierzonym kierunku;
- odgrodzenie ogniowe nieprzyjaciela, celem uniemożliwienia mu rozszerzania włamania na boki i w głąb,
- odcięcie nieprzyjacielowi dopływu świeżych sił i zaopatrzenia,
- zwalczanie moździerzy /Zwalczanie artylerii przeprowadzać będzie artyleria wyższego szczebla/.

Tak liczne zadania artylerii wymagają, by nasycenie działami i moździerzami działającymi na korzyść kontrataku wynosiło 100-110 luf /km frontu natarcia.

Jak poniższe obliczenie wykazuje uzyskanie takiego nasycenia na froncie natarcia drugiego rzutu dywizji: który wyniesie przeciętnie 1,5 km, jest przy odpowiednim wzmocnieniu dywizji możliwe.

Przyjmujemy położenie dywizji przedstawione na szkicu załącznik Nr.4 W tym położeniu dowódca AD dla wsparcia kontrataku drugiego rzutu dywizji z rygla B może skupić ogień:

- artyleria 9pp jeden dywizjon - 12 dział
- PGA - 8 - dwa dywizjony - 24 działa
- PGA - 7 - jeden dywizjon - 12 dział
- DGA - 3 - trzy dywizjony - 36 dział

Razem siedem dywizjonów - 84 działa. Prócz tego będą użyte środki ogniowe pułku piechoty drugiego rzutu 35 moździerze oraz 23 działa, kompanie moździerzy sąsiednich batalionów po 9 moździerzy razem 18 moździerzy 1 bateria 120mm moździerzy jednego z pułków pierwszego rzutu dywizji.

W sumie da to 84 + 33 + 23 + 18 + 6 = 164 lufy, co przy szerokości frontu natarcia 1,5km daje 109 luf/km.

W wypadku słabego wyposażenia dywizji w artylerię, żądane w nasyceniu 100-110 luf na km frontu natarcia da się uzyskać przy pomocy korpuśnej artylerii.

W artyleryjskim zabezpieczeniu wsparcia kontrataku drugiego rzutu dywizj wezmie zawsze udział PGA pułku piechoty drugiego rzutu / o ile została sformowana/ i DGA. Obie te grupy wspierać będą kontrataki całością swego ognia.

Prócz tego dla każdego wariantu walki należy przewidzieć jakie jednostki artylerii z pułkowych grup artylerii pułków pierwszego rzutu będą wykonywały zadanie wsparcia kontrataków.

Pułkowych grup pułków piechoty pierwszego rzutu nie można nigdy wyznaczyć w całości do wsparcia przeciwuderzenia, gdyż część ich musi nadal wykonywać zadanie wsparcia obrony swych pułków.

Niemożliwym jest wybranie takich rejonów SO dla całej artylerii, by mogła ona bez konieczności zmiany SO wesprzeć kontrataki na wszystkich przewidzianych kierunkach. Z tego powodu prawie w każdym kontrataku część artylerii przewidzianej w danym wariancie do artyleryjskiego zabezpieczenia będzie musiała dla wykonania swego zadania wykonać manewr przętem.

Zaplanowanie manewru sprzętem jest obowiązkiem dowódcy AD, zaś oddziały artylerii, które mają ten manewr wykonać, muszą go należycie przygotować już w okresie przygotowawczym.

Zorganizowanie obserwacji zapewniającej jak najdogodniejsze warunki wsparcia kontrataku wymaga prawie zawsze rozwinięcia szeregu nowych PO. Dowódca AD musi więc wyznaczyć rejony PO dla poszczególnych grup i jednostek artylerii, a zajęcie ich musi być przygotowane podobnie jak zajęcie SO, również w okresie przygotowawczym.

W procesie organizacji współdziałania ustala się:

- zadania i kierunki działania drugiego rzutu dywizji,
- ugrupowanie bojowe piechoty,
- przewidziane podstawy wyjściowe,
- sposób zabezpieczenia podstawy wyjściowej,
- czas trwania i rejony położenia ognia w czasie nawały ogniowej przed wyruszeniem kontrataku,
- sposób wsparcia kontrataku oraz położenie poszczególnych ogni w przestrzeni i w czasie,
- artyleryjskie zabezpieczenie rubieży osiągniętych w czasie kontrataku,
- zużycie amunicji,
- sygnały dla artylerii wspierającej kontratak.

Na podstawie wiadomości co do kierunków działań drugiego rzutu dywizji dowódca AD planuje ognie na każdy z możliwych wariantów działania.

VI. Maskowanie ogniowe.

Maskowanie ogniowe ma na celu zmylenie nieprzyjaciela co do rzeczywistego ugrupowania własnej artylerii i jej ilości oraz zmylenie go co do rejonu skoncentrowania głównego wysiłku obrony.

Dla zmylenia nieprzyjaciela co do rejonu skoncentrowania głównego wysiłku obrony szerokość pasa obrony dywizji jest zamała i dlatego maskowanie ogniowe mające osiągnąć ten cel, jest planowane na wyższych szczeblach dowodzenia - na szczeblu korpusu a nawet armii.

Dla przeprowadzenia maskowania ogniowego sztab AD opracowuje plan maskowania ogniowego w myśl wytycznych wyższego dowódcy artylerii oraz stosownie do potrzeb własnej artylerii.

Plan taki powinien zawierać:

- plan pracy dział wędrownych;
- plan pracy dział nawiązania,
- plan maskowania dźwiękowego,
- wytyczne do prowadzenia ognia codziennych,
- plan rozmieszczenia sprzętu i wykonania manewru sprzętem.

1. Plan pracy dział wędrownych.

Działa wędrowne wykonują swe zadanie przez kolejne zajmowanie stanowisk ogniowych i wykonywanie z nich ognia. Z zasady działa wędrowne będą zajmowały pozorne stanowiska ogniowe. Pozostają one na kolejnych stanowiskach ogniowych przez krótki czas i do prowadzenia ognia wyzyskują o ile możności istniejącą sieć telefoniczną różnych oddziałów artylerii dołączając się do linii telefonicznych przebiegających w pobliżu stanowisk. W niektórych wypadkach mogą one prowadzić ogień nawet bez obserwacji.

Plan pracy poszczególnych dział wędrownych ustala się z góry określając w nim z jakich SO, kiedy i na jakie cele ogień ich powinien być położony.

Ilość dział wędrownych nie powinno być zbyt wielka; zwykle wystarcza 1 - 2 działa na każdy dywizjon. Normalnie jako działa wędrowne wyznacza się działa artylerii lekkiej /76mm lub 122mm/ lecz można również wyznaczyć działa ciężkie.

Tak np. w maju i w czerwcu 1942r. podczas walk na froncie Leningradzkim artyleria niemiecka stale ostrzeliwała kilka miejscowości i zwalczała wykryte SO artylerii radzieckiej. Dla odwrócenia uwagi artylerzystów niemieckich i dla rozproszenia ich ognia zorganizowano pracę haubic 152mm jako dział wędrownych.

65

Podczas wykonywania przez nie ognia prowadzone obserwacje z punktów obserwacyjnych dwubocznej obserwacji dywizjonu. W wyniku pracy tych dział wędrownych nieprzyjaciel zużył bezskutecznie kilka tysięcy pocisków, próbując uchwycić je na SO, a dzięki poczynionym obserwacjom artyleria radziecka zdobyła dane umożliwiające jej przeprowadzenie skutecznego z zwalczania artylerii niemieckiej./"Działania pododdziałów artylerii w Wielkiej Wojnie Ojczyźnianej" Zbiór I str. 92-94/.

Pracę dział wędrownych mogą wykonywać również działa pancerne i czołgi. W takim wypadku dowódca jednostki czołgów oddaje na określony czas pewną ilość czołgów, ewentualnie dział pancernych, do dyspozycji dowódcy AD, który opracowuje dla nich plan pracy.

Użycie czołgów lub dział pancernych w roli dział wędrownych jest racjonalne wówczas, gdy czołgi lub działa pancerne są uzbrojone w sprzęt tego samego kalibru co i artyleria.

2.Plan pracy dział nawiązania.

Zadaniem dział nawiązania jest dostarczanie danych dla ognia skutecznych tak dla stanowisk ogniowych głównych, jak i dla zapasowych.

Zadanie to wykonują one przez przeprowadzenie wstrzeliwania ze specjalnych staniowski ogniowych: stanowisk ogniowych dział nawiązania.

Stanowiska te nie mogą być stale to same; celem wprowadzenia nieprzyjaciela w błąd co do ilości i rozmieszczenia własnej artylerii należy je jaknajszybciej zmieniać.

Plan pracy nawiązania musi być zgrany z planem pracy dział wędrownych. Niekiedy, działa nawiązania mogą, wykonując swe zadanie, wypełnić zadanie przeiwdziane do wykonania działami wędrownymi.

Plan pracy dział nawiązania powinien określić: czas /dzień i godzinę/ i sposób wykonania wstrzeliwania, położenie celu, komu/przekazywać dane wstrzelano /którym grupom i dla jakich oddziałąw artylerii/, dla jakich stanowisk

ogniowych /głównych zapasowych, względnie obu rodzajów stanowisk ogniowych /mają być wyzyskane, z czyjej łączności mają korzystać względnie jaką łączność rozbudować, jak się mają zachować po wykonaniu zadania /pozostać na stanowisku ogniowym lub też opuścić je i dokąd się udać/.

3. Plan maskowania dźwiękowego.

Czasem zachodzi potrzeba wykonania w okresie przygotowawczym ognia ze stanowisk ogniowych głównych lub zapasowych.

Celem uniemożliwienia nieprzyjacielowi rozpoznania tych stanowisk ogniowych przy pomocy pomiarów dźwiękowych stosuje się maskowanie dźwiękowe.

Maskowanie dźwiękowe polaga na równoczesnym daniu strzału z działa wykonywującego właściwe strzelanie i z działa maskującego. Działo maskujące powinno znajdować się w odległości około 500m od działa przeprowadzającego strzelanie.

Przez zlanie się huków dwóch wystrzałów, uniemożliwia się pomiarom dźwiękowym nieprzyjaciela określenie stanowiska ogniowego obu dział.

Plan maskowania dźwiękowego powinien zawierać: jakie działa, z jakich stanowisk ogniowych będą wykonywały zadanie maskowania dźwiękowego, na czyj rozkaz, oraz w jaki sposób zostanie nawiązana łączność między działem maskującym i działem wykonywującym zadanie.

4. Wytyczne dla prowadzenia ogni codziennych.

W okresie przygotowawczym obrony, artyleria wykonuje ognie wynikające z obserwacji nieprzyjaciela. W większości wypadków w okresie tym, cele zaobserwowane nie będą wymagały koncentrowania na nich dużych ilości ognia artylerii, do ostrzeliwania pojedyńczych celów wystarczą pojedyńcze działa lub plutony.

Dla wykonania tych ogni wyznacza się działa robocze. Wykonują one swe zadania ogniowe ze stanowisk ogniowych wysuniętych lub tymczasowych, posługując się zorganizowaną dla nich łącznością telefoniczną lub radiową.

Wytyczne dla prowadzenia ogni codziennych powinny zawierać: ilość dział roboczych, ich stanowiska ogniowe, dozwolone zużycie amunicji na poszczególne rodzaje celów i zużycie dzienne, na jakie cele otwieranie ognia jest dozolone względnie zakazane.

5. Plan rozmieszczenia sprzętu i wykonania manewru sprzętem.

Dla sprawnego wykonania całości maskowania ogniowego i dźwiękowego opracowuje się plan rozmieszczenia sprzętu i wykonania manewru sprzętem.

W planie tym należy ująć:

- które dywizjony /baterie/ zajmują stanowiska ogniowe główne i na jaki okres czasu,
- które dywizjony /baterie/ zajmują stanowiska ogniowe tymczasowe, jakie i na jaki okres czasu,
- które grupy wyznaczają działa wędrowne, robocze i nawiązania i na jaki okres czasu,
- plan przesunięć sprzętu rozmieszczonego na stanowiskach tymczasowych na stanowiska ogniowe główne.

/Plan ten powinien być ściśle dostosowany do przewidywań dowódcy dywizji co do przewidywanego terminu natarcia nieprzyjaciela i wykonany tak, by w czasie wyruszenia natarcia nieprzyjacielskiego całość artylerii znalazła się na stanowiskach ogniowych głównych;/

- wytyczne, kiedy wolno otwierać ogień ze stanowisk ogniowych głównych,
- wytyczne w jakich wypadkach wolno przesunąć sprzęt ze stanowisk ogniowych głównych na zapasowe.

Należy podkreślić, że tylko ruchliwa artyleria potrafi wytrwać i należycie wykonać swoje zadania w obronie. Artyleria nieruchliwa zdradzi swe ugrupowanie i wobec tego zostanie obezwładniona lub nawet zniszczona przed decydującym momentem walki i nie będzie mogła zapewnić własnej piechocie należytego wsparcia w momencie najbardziej dla niej ciężkim.

VII. Obrona przeciwpancerna.

Dowódca AD jest pomocnikiem dowódcy dywizji w zakresie organizacji obrony przeciwpancernej dywizji.

W przedstawianym dowódcy dywizji referacie dowódca AD podaje nasycenie artylerią przeciwpancerną własną i nieprzyjaciela ocenę terenu pod względem obrony przeciwpancernej oraz przewidziane kierunki działań czołgów nieprzyjaciela.

Na podstawie myśli przewodniej decyzji dowódcy dywizji dowódca AD proponuje:

- rozmieszczenie i skład poszczególnych elementów obrony przeciwpancernej dywizji, samodzielnych kompanijnych przeciwpancernych punktów oporu, batalionowych węzłów przeciwpancernych, rejonów przeciwpancernych pułkowych i dywizyjnych;
- skład artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego dywizji, jego rozmieszczenia, kierunki działania oraz rubieże rozwinięcia,
- ewentualną organizację artyleryjskich odwodów przeciwpancernych pułków piechoty /lub tylko pułku broniącego głównego kierunku/;
- podział artylerii przeciwpancernej oraz czołgów i dział pancernych przeznaczonych do obrony przeciwpancernej na pułki i elementy obrony przeciwpancernej na szczeblu dywizji.

Propozycje swoje dowódca AD kończy obliczeniem nasycenia jakie zostanie osiągnięte przy proponowanym podziale artylerii przeciwpancernej na poszczególnych pozycjach obrony i w całej głębokości pasa obrony dywizji.

Obliczenie to powinno uwzględnić nasycenie które osiągnie się w statyce jak również w dynamice walki po wykonaniu manewru artyleryskimi odwodami przeciwpancernymi i odwodem pancernym dywizji.

W toku walki, gdy rozpocznie się manewr odwodami przeciwpancernymi i odwodem pancernym dywizji obliczone pierwotnie nasycenie, ulegnie na kierunku zagrożenia, zmianie na korzyść obrońcy.

Dwoódca AD, wykonując swe zadanie pomocnika dowódcy w sprawach organizacji obrony przeciwpancernej przeprowadza kontrolę organizacji tej obrony w terenie. Kontrola ma na celu stwierdzenie, czy myśl przewodnika decyzji dowódcy dywizji odnośnie do organizacji obrony przeciwpancernej została wprowadzona w życie.

W wypadkachstwierdzenia odchyleń w wykonaniu rodzajów dowódcy dywizji dowódca AD nakazuje w imieniu dowódcy dywizji ich usunięcie.

Czasem może się zdarzyć , że po szczegółowym rozpoznaniu terenu okaże się konieczna częściowa zmiana rozmieszczenia poszczególnych elementów obrony przeciwpancernej, jak również może zaistnieć konieczność zmiany przydziału środków ogniowych.

W takim wypadku, jeżeli zmiany są nieznaczne i nie zmieniają decyzji dowódcy dywizji, a czasu jest mało, dowódca AD może wydać osobiście rozkaz ich przeprowadzenie, meldując o tym dowódcy dywizji.

Przeprowadzenie poważniejszych zmian wymaga decyzji dowódcy dywizji, któremu dowodca AD powinin przedstawić uzasadnione propozycje.

Całość organizacji artyleryjskiej obrony przeciwpancernej sztab AD ujmuje w formie tabelarycznego planu obrony przeciwpancernej ze szkicem. Są to dokumenty pomocnicze, wewnętrzne.

Dokumenty te przedstawione do sztabu dywizji po uzgodnieniu ich z zainteresowanym i dowódcami stawiają, podstawę do opracowania przez sztab dywizji - przy współpracy ze sztabem AD - zarządzeń do obrony przeciwpancernej i planu obrony przeciwpancernej.

VIII Obrona przed desantami powietrznymi.

Obronę przed /desantami/ powietrznymi oddziały artylerii przygotowuje zawsze, we wszystkich rodzajach walki i to zarówno oddziały artylerii zajmujące SO jak i znajdujące się w drugich rzutach korpusów i armii.

Obronę przeciw desantom dywersyjnym przygotowują wszystkie jednostki artylerii organizując służbę obserwacyjno-meldunkową oraz wydzielając niewielkie pododdziały uzbrojone w broń ręczną i maszynową, których zadaniem będzie walka z grupami dywersyjnymi nieprzyjaciela, które znajdą się w pobliżu SO artylerii.

Obronę przeciw większym desantom nieprzyjaciela organizują dowódcy broni połączonych, wyznaczając w tym celu specjalne odwody do walki z desantami albo przeznaczając do wykonania tego zadania odwody ogólne. Odwody te wzmacnia się artylerią.

Artyleria, przewidziane do wzmocnienia odwodów przeznaczonych do walki z desantami, może być albo włączona na stałe w skład odwodu, albo też, co będzie normalne w dywizjonach pierwszego rzutu, pozostawiona na SO z tym, że w razie lądowania desantu wyznaczone jednostki artylerii wejdą w skład odwodu. W tym wypadku nabiera dużego znaczenia zorganizowanie niezawodnej łączności między dowódcą odwodu do walki z desantami a dowódcą artylerii oraz utrzymanie wyznaczonych jednostek artylerii w stanie stałej gotowości, by mogły one dołączyć do odwodu w jaknajszybszym czasie.

Dużą rolę w zwalczaniu desantów powietrznych może odegrać artyleryjski odwód przeciwpancernej dywizji.

Może on być jeżeli nie został jeszcze zaangażowany w walce w każdej chwili łatwo rzucony dla wsparcia działań odwodu walki z desantami jako artyleria towarzysząca albo jako artyleria strzelająca ogniem pośrednim.

W wypadku, gdy desant powietrzny dysponuje czołgami, zadaniem artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego dywizji będzie zamknięcie kierunku ruchu nieprzyjaciela i zwalczanie jego czołgów na zajętej rubieży przeciwpancernej.

Artyleria może również otrzymać zadanie przygotowania zwalczania lądujących szybowców i samolotów transportowych w określonych rejonach.

Dla wykonania tego zadania artyleria winna mieć przygotowane po kilka SO, by móc przerzucić sprzęt tam, skąd będzie można najskuteczniej zwalczać lądujący desant.

IX. Zaopatrzenie w amunicję.

Zaopatrywanie i zabezpieczenie dywizji w sprzęt uzbrojenia i amunicję kieruje szef uzbrojenia dywizji.

Szef uzbrojenia dywizji podlega dowódcy AD, zaś w sprawach fachowych dotyczących ściśle służby uzbrojenia-szefowi uzbrojenia armii.

W zakresie rozmieszczenia i ochrony tyłów artylerii oraz punktów zaopatrzenia w amunicję, dowozu amunicji i innego sprzętu uzbrojenia, jak również przestrzegania ustalonego porządku w pasie tyłów dywizji, współpracuje z kwatermistrzem dywizji.

Dla zapewnienia ciągłości [illegible] amunicję, jednostki artylerii otrzymują i przewożą ustalone ilości amunicji, które stanowią ich zapasy ruchome.

Ilość tych zapasów i rozłożenie ich na poszczególnych szczeblach dowodzenia przedstawia poniższa tabelka.

	Przy baterii	Plutony amunicyjne na szczeblu dywizjonów	Plutony amunicyjne na szczeblu pułków.	W.dywizjach	w wielkich jedn. art.	Razem
pal	0,5jo	0,5jo	-	0,5jo	-	1,5jo
dappanc	0,5jo	0,5jo	-	0,5jo	-	1,5jo
BAH	0,5jo	-	0,5jo	-	0.5jo	1,5jo
BAC	0,5jo	0,5jo	-	-	0,5jo	1,5jo
Pułki moździerzy	0,5jo	-	0,5jo	-	-	1:0jo

W przewidywaniu walki obronnej dowódca korpusu przydziela na zabezpieczenie walki dywizji i jednostek artylerii wzmocnienia potrzebną ilość amunicji, określając ilość jaka może być użyta na zapobieganie, jeżeli jest ono przewidziane.

Dowóz przydzielonej amunicji ze źródeł armijnych odbywa się:

- dla organicznych jednostek artylerii dywizji piechoty - środkami dywizji, przy wykorzystaniu w pewnych wypadkach plutonów amunicyjnych artylerii,
- dla artylerii wzmocnienia - środkami jednostek artylerii,
- dla pułków moździerzy - środkami armii.

Większość przyznanej amunicji oddaje się do dyspozycji grup artylerii, reszta zaś zostaje złożona na ziemi w pasie tyłów dywizji /DPZ/ i w rejonie tyłów WJ artylerii /Park amunicyjny/.

Amunicji oddanej grupom artylerii nie należy składać w całości na głównych stanowiskach ogniowych, gdyż w czasie walki baterie mogą zmienić SO dla wykonania określonych zadań.

Zwykle amunicję tą rozmieszcza się następująco:
- na głównych stanowiskach ogniowych 50 - 75%
- w rejonie rozmieszczenia dywizjonowych /pułkowych/ plutonów amunicyjnych 25 - 50%.

Rozmieszczenie amunicji przy określonym zużyciu 1,5jo na dzień walki oraz 0,5jo na zapobieganie i 0,5 jo na wsparcie kontrataków przedstawia załącznik Nr.5.

Uzupełnieniem amunicji w ramach dywizji kieruje szef uzbrojenia dywizji, który prowadzi aktualną ewidencję stanu amunicji w dywizji i jednostkach poldegłych.

Uzupełnienie zapasów amunicji przez armię w czasie walki odbywa się na podstawie codziennych meldunków o stanie amunicji, składanych przez szefa uzbrojenia dywizji. Meldunki są przedstawione:
- ogólne - w jednostkach ognia - przez kwatermistrza dywizji, kwatermistrzowi korpusu;
- szczegółowe - w sztu-kach i kalibrach - bezpośrednio szefowi wydziału uzbrojenia korpusu.

Wzór meldunku o stanie amunicji podaje załącznik Nr.6

Identyczne meldunki o stanie amunicji przedstawiają szefowi uzbrojenia wszystkie oddziały dywizji.

W wypadku potrzeby nagłego uzupełnienia amunicji w czasie walki należy przedstawić zapotrzebowanie doraźne.

Zapotrzebowanie doraźne przedstawia szefowi uzbrojenia armii szef uzbrojenia dywizji, albo też dowódca AD do dowódcy artylerii armii.

Dywizjony /pułki/ artylerii dowożą potrzebną im amunicję na SO z dywizyjnego punktu zaopatrzenia, względnie z parku amunicyjnego WJ artylerii, własnymi środkami - dywizjonowymi /pułkowymi/ plutonami amunicyjnymi.

W wypadkach szczególnie ważnych i pilnych amunicję artylerii może dowozić dywizja /wielka jednostka artylerii/ względnie armia swoimi środkami.

X Praca dowódcy AD i jego sztabu.

Całość pracy wykonywanej przez dowódcę AD i jego sztab można podzielić na następujące fazy:

- praca w czasie pobierania decyzji przez dowódcę dywizji,
- praca w czasie wprowadzenia w życie decyzji dowódcy dywizji,
- praca w czasie walki obronnej.

1. Praca dowódcy AD i jego sztabu w czasie pobierania decyzji przez dowódcę dywizji.

Do powzięcia decyzji do obrony, dowódca dywizji potrzebuje całego szeregu wiadomości dotyczących położenia własnego i położenia nieprzyjaciela, terenu itd, dostarczenie tych widdomości jest obowiązkiem sztabu dywizji i dowódców broni /służb/.

- Zakres wiadomości, które może dowódca dywizji zażądać od dowódcy AD może być różny w zależności od indywidualności dowódcy dywizji oraz wiadomości, jakie dowódca dywizji otrzymał od od dowódcy korpusu.

Na przykład dowódca dywizji będzie żądał od dowódcy AD [illegible] odnośnie do nasycenia frontu artylerią i moździerzami, stosunku sił artylerii własnej do artylerii nieprzyjaciela, zadań artylerii otrzymanych od dowódcy artylerii korpusu, zadań KGA i artylerii sąsiadów na korzyść dywizji, możliwości ogniowych artylerii itd.

Prócz przygotowania danych, których może zażądać dowódca dywizji, do obowiązków dowódcy AD należy zaproponowanie dowódcy dywizji organizacji dowodzenia artylerią strzelającą ogniem pośrednim, podziału artylerii przeciwpancernej, ewentualnego wzmocnienia punktów, węzłów i rejonów przeciwpancernych czołgami i działami pancernymi, kierunków działania artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego i rubieży rozwinięcia, rejonów SO artylerii itd.

Wszystkie te wiadomości i propozycje zebrane razem nazywamy referatem dowódcy AD.

Referat prawie nigdy nie jest wygłaszany w całości, nie mniej jednak jako dokument pomocniczy musi być w całości opracowany.

Referat winien wyczerpać wszystkie zagadnienia, które mogą interesować dowódcę dywizji piechoty i dlatego trudno jest ustalić jakiś stały wzór, bowiem treść referatu będzie zależała od szeregu zmiennych czynników.

Dla przykładu podajemy poniżej układ referatu dowódcy AD który wyczerpuje wszystkie zagadnienia dotyczące organizacji i użycia artylerii w obronie w przeciętnych warunkach.

Układ referatu /nie traktować jako szablon/

1. Ocena sił oraz nasycenia artylerią i moździerzami z uwzględnieniem poszczególnych etapów walki obronnej.
   a/ Artyleria nieprzyjaciela.
   b/ Artyleria własna.
   c/ Stosunek nasycenia.
2. Ocena terenu z punktu widzenia użycia artylerii i warunków obrony przeciwpancernej.
   a/ Warunki ugrupowania artylerii nieprzyjaciela i własnej.
   b/ Warunki zabezpieczenia walki w głębi własnej obrony.
   c/ Warunki organizacji obrony przeciwpancernej i prawdopodobne kierunki działania czołgów nieprzyjaciela.
   d/ Wnioski z oceny terenu.

3. Zadanie artylerii otrzymane od wyższego przełożonego.
   a/ Zadania artylerii dywizji otrzymane od dowódcy korpusu.
      - na korzyść własnej dywizji,
      - na korzyść sąsiadów,
   b/ Zadania KGA i AGA na korzyść dywizji.
   c/ Zadania artylerii sąsiadów na korzyść dywizji.
   d/ Pasy działania /zasadniczy i dodatkowy/.
4. Propozycja organizacji dowodzenia artylerią strzelającą ogniem pośrednim i artylerią przeciwpancerną oraz jej możliwości ogniowe przy tej organizacji.
5. Propozycje ugrupowania artylerii.
6. Propozycje co do artyleryjskiego zabezpieczenia kontrataków drugiego rzutu /odwodu/ dywizji.
7. Propozycje co do manewru sprzętem w czasie walki.
8. Terminy.
   a/ Termin gotowości,
   b/ Termin przegrupowania artylerii.
   c/ Termin wstrzeliwania.
9. Amunicja.

Referat dowódcy AD przygotowuje sztab AD.

Do obowiązków dowódcy AD w czasie rozpoznania dowódcy dywizji należy przedstawienie dowódcy na jego żądanie - możliwości najbardziej celowego wykorzystania ognia artylerii oraz wysłuchanie zadań, które dowódca dywizji postawi artylerii. Niezależnie od zadań, które postawi dowódca dywizji, dowódca AD może proponować uzupełnienie ich ogniami, których dowódca dywizji nie żądał.

2. Praca dowódcy AD i jego sztabu po powzięciu decyzji przez dowódcę dywizji.

Praca dowódcy AD i jego sztabu nad wprowadzeniem w życie decyzji, podlega na opracowaniu w okresie przygotowawczym całego szeregu rozkazów i dokumentów. Na podstawie wytycznych dowódcy AD, sztab AD opracuje dokumenty i rozkazy oraz przedstawia je dowódcy AD do podpisu względnie do zatwierdzenia przez dowódcę dywizji.

Pomijając pracę nad opracowaniem technicznego przygotowania artylerii do wykonania postawionych zadań, omówimy pracę dowódcy i sztabu AD związaną z taktycznym użyciem artylerii w obronie.

Dowódca AD, po powrocie z rozpoznania w terenie, które przeprowadził dowódca dywizji, zna już decyzję dowódcy dywizji i jego żądania ogniowe; w tym czasie może już posiadać również rozkazy korpusu /dowódcy artylerii korpusu/ dotyczące zadań wyznaczonych artylerii dywizji przez dowódcę korpusu.

Sztab AD po zapoznaniu się z decyzją dowódcy dywizji, rozkazem dowódcy korpusu /dowódcy artylerii korpusu/ i decyzją dowódcy AD przystępuje do planowania artyleryjskiego zabezpieczenia obrony.

Oprócz dokumentów dowodzenia artylerią sztab AD opracuje dla wydziału operacyjnego sztabu dywizji następujące punkty rozkazu bojowego dywizji i notatki:

- Notatka dla szefa wydziału operacyjnego powinna zawierać dane, jakie oddziały /pododdziały/ artylerii strzelającej ogniem pośrednim i ogniem na wprost zostały przydzielone do poszczególnych grup artylerii i pułków piechoty.

Zestawienie tej notatki przez sztab AD jest konieczne z tego względu, że dowódca dywizji może często w swej decyzji podać tylko ilość i rodzaj sprzętu, który ma być przydzielony do poszczególnych grup i pułków piechoty. Zgodnie z tą decyzją odpowiednie jednostki artylerii wyznacza dowódca AD.

Zaniechanie przedstawienie przez sztab AD tej notatki może doprowadzić do opóźnienia wydania rozkazu bojowego dywizji lub do przydzielenia do poszczególnych grup i pułków piechoty jednostek artylerii niezgodnie z zamiarami dowódcy AD.

Punkt rozkazu bojowego dywizji "Artyleria". W punkcie tym podaje się: termin gotowości artylerii, zadania artylerii dywizji, skład i dowódcę DGA.

Zadania artylerii zestawia dowódca AD na podstawie rozkazów dowódcy dywizji wydanych w czasie rozpoznania w terenie i na podstawie rozkazu dowódcy korpusu /dowódcy artylerii korpusu/.

- Punkt: "Artyleryjski odwód przeciwpancerny". W punkcie tym podaje się: skład i dowódcę artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego dywizji, rejon jego rozmieszczenia, kierunki użycia

waraz z rubieżami rozwinięcia oraz zadania na poszczególnych rubiżach.

- Punkt: "Dywizjony rejon przeciwpancerny". W punkcie tym podaje się: skład i dowódcę dywizyjnego rejonu przeciwpancernego, miejsce rozmieszczenia, zadania.

Główną pracą sztabu AD jest opracowanie planu artyleryjskiego zabezpieczenia obrony.

Podstawowymi dokumentami planu artyleryjskiego zabezpieczenia obrony są rozkazy bojowe artylerii wraz z załącznikami oraz mapa względnie szkic kierowania ogniem.

Najważniejszymi załącznikami do rozkazu bojowego artylerii są:

- plan artyleryjskiego wsparcia obrony,
- szkic ogni z legendą,
- plan artyleryjski[illegible] osłony styków,
- tabelaryczny plan obrony przeciwpancernej oraz
- szkic artyleryjskiej obrony przeciwpancernej

Sztab AD opera opracowanie swego planu ogni obrony na:

- rozkazach dowódcy dywizji
- rozkazach dowódcy artylerii korpusu,
- żądaniach dowódców pułków piechoty,
- wytycznych dowódcy ADą

Plan ogni w obronie powinien przygotować wszystkie ognie w całym pasie obrony dywizji odpowiednio do każdego przewidywanego wariantu walki. W rzeczywistości będą wykonane te ognie, których konieczność wykonania wynika z przebiegu walki. W tych względów planując ognie artyleryści nie są związani wydajnością ogniową sprzętu i mogą planować znacznie więcej ogni, niż w rzeczywistości mogłaby artyleria równocześnie wykonać.

Pierwszym w kolejności opracowania zostanie sporządzony szkic ogni. Szkic ogni sporządza się w formie oleaty do planu 25.000 Następnie po opracowaniu podziału ogni między poszczególne grupy, opracuje się plan artyleryjskiego wsparcia obrony.

Plan artyleryjskiego wsparcia obrony obejmuje całość ogni artylerii z rozbiciem na poszczególne okresy i etapy walki i na poszczególne grupy. Jest on podstawowym dokumentem przy opracowaniu rubryki "Artyleria" planu współdziałania.

Wzór planu artyleryjskiego wsparcia obrony podeje zał.Nr.7.

Legenda do szkicu ogni uwidacznia, które ognie są przygotowane przez poszczególne grupy.

Plan artyleryjskiej osłony styków jest to dokument ujmujący udział artylerii w osłonie styków.

Wzór planu artyleryjskiego osłony styków podaje zał.Nr.8.

Dalszą pracą sztabu AD jest opracowanie tabelarycznego planu i szkicu obrony przeciwpancernej.

Tabelaryczny plan obrony przeciwpancernej winien szczegółowo podać: jakie nasycenie ognia zostanie osiągnięte na poszczególnych kierunkach i pozycjach tak w statyce jak i w dynamice walki; dowódców piechoty i dowódców artylerii w poszczególnych elementach obrony przeciwpancernej oraz oddziały wchodzące w ich skład.

Wzór tabelarycznego planu obrony przeciwpancernej podaje załącznik Nr. 9.

Szkic artyleryjskiej obrony przeciwpancernej powinien być sporządzony na oleacie w podziałce 25.000; na szkicu należy uwidocznić:

- poszczególne kompanijne przeciwpancerne punkty oporu, batalionowe węzły przeciwpancerne oraz pułkowe i dywizyjne rejony przeciwpancerne,
- artyleryjski odwód przeciwpancerny dywizji, jego rejon rozmieszczenia, rubieże rozwinięcia i drogi domarszu,
- rubieże rozwinięcia dywizyjnego odwodu pancernego,
- rubieże rozwinięcia artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego korpusu w pasie obrony dywizji,
- SO artylerii strzelającej ogniem pośrednim
- ROZ,

- SOZ mające za zadanie oddzielenie piechoty od czołgów,
- ZO na podstawy wyjściowej czołgów nieprzyjaciela.

Wzór szkicu obrony przeciwpancernej podaje załącznik Nr.10.

Po opracowaniu powyższych dokumentów sztab AD przystępuje do opracowania mapy, względnie szkicu kierowania ogniem.

Mapa /szkic/ kierowania ogniem, służy jak wskazuje nazwa, dla kierowania ogniem artylerii w czasie walki.

Na mapie tej należy zaznaczyć:

- rejony SO,
- linie rozgraniczenia,
- pasy działania artylerii /zasadnicze i dodatkowe/.
- podstawy wyjściowe i kierunki kontrataków drugiego rzutu /odwodu/ dywizji,
- wszystkie przewidiane ognie artylerii oznaczone oddzielnymi kolorami dla poszczególnych grup;
- elementy obrony przeciwpancernej,
- kierunki działania i rubieże rozwinięcia artyleryjskich odwodów przeciwpancernych.

Oprócz wrysowania tych wszystkich danych na mapę praktykuje się sporządzenie szkicu kierownia ogniem na oleacie.

Wzór szkicu kierowania ogniem podaje załącznik Nr. 11.

Prócz tych najważniejszych dokumentów, sztab AD opracuje jeszcze szereg innych dokumetów jak npą plan wstrzeliwania plan rozpoznania, plan kontroli gotowości ogniowej itd.

Plan artyleryjskiego zabezpieczenia styków zatwierdza dowódca dywizji.

3. Współpraca sztabu artylerii dywizji ze sztabem dywizji.

Współpraca sztabu artylerii dywizji ze sztabem dywizji ma na celu skoordynowanie pracy obu tych sztabów dla należytej organizacji ogniowej i dla zgodnego w swych wysiłkach stoczenia walki obronnej.

Należytą współpracę sztabów osiąga się przez stały kontakt oficerów sztabu AD z odnośnymi wydziałami sztabu dywizji oraz jaknajczęstszą wzajemną wymianę wiadomości.

Artyleria dysponująca dużą ilością punktów obserwacyjnych, personelem specjalnie szkolonym i odpowiednimi przyrządami obserwacyjnymi może często zdobywać ważne wiadomości co do szczegółów ugrupowania nieprzyjaciela i co do przebiegu walki. Te wszystkie wiadomości muszą być jakmajszybciej przekazane sztabowi dywizji.

W okresie przygotowawczym współpraca obu sztabów będzie polegała na wspólnym opracowaniu zagadnień związanych z artyleryjskim zabezpieczeniem walki.

W szczególności koniecznym jest uzyskanie od sztabu dywizji szeregu danych, które są podstawą rozpoczęcia pracy sztabu AD a mianowicie:

- zadania dywizji,
- terminów gotowości dywizji do obrony,
- terminu przeprowadzenia przez dowódcę dywizji rozpoznania w terenie,
- zamierzonego ugrupowania wojsk,
- zamierzonego podziału środków wzmocnienia,
- szerokość pasa obrony dywizji,
- zamierzonego ugrupowania i zadań drugiego rzutu dywizji,
- zamierzonych kierunków i podstaw wyjściowych dla kontrataków drugiego rzutu dywizji,
- terminów dostarczenia przez sztab AD poszczególnych danych dokumentów itd. do sztabu dywizji.

W wypadku zmian w położeniu dywizji lub zmian w szczegółach decyzji dowódcy dywizji lub dowódcyAD, oba sztaby winny niezwłocznie informować się wzajemnie o zaszłych zmianach i wspólnie proponować wynikające z tych zmian poprawki w odpowiednich planach.

Sztab dywizji może żądać od sztabu AD szeregu wiadomości i obliczeń, potrzebnych mu do opracowania dokumentów.

Mogą to być dotyczące:

- ilości artylerii nieprzyjaciela i własnej,
- nasycenie artylerią i moździerzami poszczególnych kierunków,
- ugrupowania nieprzyjaciela,

- dane o aktualnym ugrupowaniu artylerii i propozycje odnośnie przegrupowań,
- dane o przewidzianym manewrze sprzętem dla wsparcia kontrataków i wsparcia walki na trzeciej pozycji,
- dane dotyczące zaopatrywania w amunicję.

Bardzo ważną częścią wzajemnej współpracy jest wspólne opracowanie rozkazów i dokumentów. Dotyczy to w szczególności:

- współpracy przy opracowaniu rozkazu bojowego dowódcy dywizji, która wyraża się w uzgadnianiu między sztabem dywizji a sztabem AD podziału artylerii na grupy, przydziału artylerii przeciwpancernej do pułków piechoty oraz w uzgodnieniu punktów rozkazu bojowego "Artyleryjski odwód przeciwpancerny dywizji" i "Dywizjony rejon przeciwpancerny".
- uzgodnieniu położenia ogni artylerii,
- uzgodnienia poszczególnych wariantów kontrataków drugiego rzutu dywizji, ilości artylerii wspierającej kontrataki, położenia ogni artylerii oraz wykonania przez artylerę manewru sprzętem,
- uzgodnienia planu rozpoznania,
- współpracy przy opracowaniu planu artyleryjskiego wsparcia obrony,
- współpracy przy opracowaniu tabelarycznego planu obrony przeciwpanernej i szkicu obrony przeciwpancernej,
- wspólnego opracowania planu przegrupowania,
- wspólnego opracowania planu współdziałania.

XI Kierowanie ogniem artylerii w czasie walki obronnej.

Dowódca artylerii dywizji znajduje się w czasie walki na punkcie obserwacyjnym razem z dowódą dywizji.

Kieruje on bezpośrednio ogniem artylerii ściśle według planu współdziałania i rozkazów, które będzie otrzymał od dowódcy w czasie przebiegu walki.

Artyleria w walce obronnej wykonuje swe zadania ogniowe w zależności od rzeczywistych potrzeb pola walki.

Wykonanie ogni w czasie walki jest ułatwione przez uprzednie ich zaplanowanie, gdyż dla ogni planowanych przygotpwuje się zwaczasu dane dla ich wykonania.

Jednak nawet przy najbardziej drobiazgowym i przewidującym planowaniu ogni rzeczywistość pola walki może zmusić artylerię do położenia ognia na rejony lub cele, na które ognie nie zostały zaplanowane.

Ognie te nazywamy pozaplanowymi.

Ognie planowane wywołuję się krótkimi rozkazami np: "ZO-328" lub "SOZ-R/OMAN/". ten krótki rozkaz powoduje nastychmiastowe wykonanie ognia, zwykle w ciągu jednej minuty.

Wykonanie ogni pozaplanowych wymaga dłuższego czasu, ponieważ artyleria przed wykonaniem danego ognia będzie musiała naprzód obliczyć dane ogniowe.

W zależności od sposobów obliczenia danych oraz ilości artylerii biorącej udział w wykonaniu ognia czas potrzebny do otwarcia ognia pozaplanowego wynosi do 10 a nawet 20 minut.

Ognie planowe i pozaplanowe mogą być otwarte:
- na rozkaz dowódcy dywizji lub dowódców pułków piechoty,
- na żądanie dowódców batalionów a nawet kompanij /kto ma prawo żądania ogni i jakich, ustala dowódca dywizji a sztab uwzględnia to w opracowaniu tabeli sygnałów współdziałania/.
- z inicjatywy dowódcy AD, dowódców PGA i DGA, dowódców dywizjonów lub bateryj na podstawie ich obserwacji i oceny położenia,
- na rozkaz dowódcy przełożonego dowódcy korpusu względnie dowódcy artylerii korpusu/.

W czasie walki obowiązkiem sztabu AD jest:
- zbieranie i przetwarzanie do sztabu dywizji, do podległych grup względnie oddziałów otrzymanych rozkazów i wiadomości,
- przekazywanie grupon zadań ogniowych na podstawie rozkazów otrzymanych od dowódcy AD,
- przewidywanie i wydanie rozkazów dla przeprowadzenia manewru sprzętem strzelającym ogniem pośrednim i manewru odwodem przeciwpancernym dywizji,

- prowadzenie aktualnego ugrupowania artylerii przeznaczonej do ognia pośredniego i przeciwpancernego,
- prowadzenie ewidencji zużytej amunicji i ewentualne wydanie zarządzeń odnośnie uzupełnienia amunicji,
- prowadzenie aktualnej mapy położenia nieprzyjaciela i położenia własnego,
- zbieranie i rozpowszechnienie wiadomości o nieprzyjacielu,
- stała współpraca ze sztabem dywizji we wszystkich zagadnieniach łączących się w użyciem i działaniem artylerii.

Warunkiem koniecznym do prawidłowego kierowania ogniem artylerii dywizji jest dokładna znajomość planu współdziałania przez dowódcę AD, jego sztabu oraz przez dowódców wszystkich grup, oddziałów i pododdziałów artylerii i ich sztaby.

W razie czasowej utraty łączności z piechotą, artyleria znając plan współdziałania i zamiary dowódcy dywizji oraz zadania poszczególnych pułków piechoty, może działać skutecznie i zgodnie z planem współdziałania dywizji, na podstawie własnej obserwacji i oceny położenia.

Załącznik Nr 1

Manewr ogniem i sprzętem artylerii

TAJNE

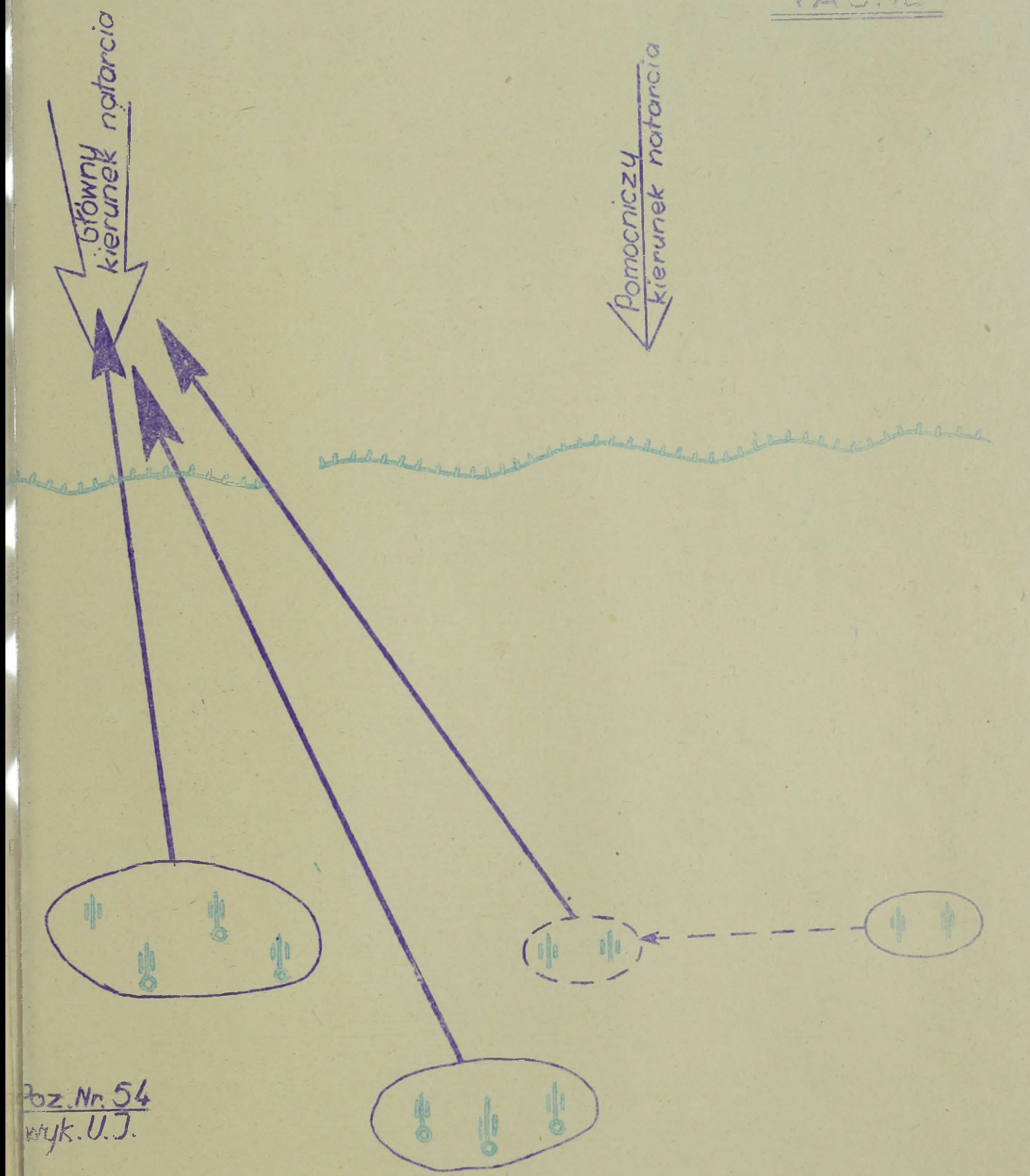

Poz. Nr. 54
wyk. U.J.

Rejony SO początkowe

Rejony SO po wykonaniu manewru sprzętem

Manewr ogniowy

Załącznik Nr.2

76

TABELA MOŻLIWOŚCI OGNIOWYCH

przy uwzględnieniu wszystkich środków ogniowych

.....dywizji.

Rodzaj ognia / Jednostki	Stały ogień zaporowy	Ruchomy ogień zaporowy	Obezwładnienie celów żywych i środków ogni Linearnych	Powierzchniowych.	Uwagi
1	2	3	4	5	6
A. Dywizji piechoty środkami organicznymi					
9 komp.moźdz. 82mm	1800 m	-	1620 m	54 ha	
3 baterie moźdz. 120 mm.	900 m	-	540 m	18 ha	
2 dyony 122mm. hb	1200 m	500 m	960 m	12 ha	
1 dyon 76mm arm ad.	300 m	-	180 m	6 ha	
Razem:	4200 m	500 m	3300 m	90 ha	
B. Dywizja piechoty wzmocniona pułkiem art.haubic. 122 mm i pułkiem 120mm moździerzy.					
Środki ogniowe dywizji	4200 m	500 m	3300 m	90 ha	
pułk art.haubic 122 mm.	1800 m	750 m	1440 m	18 ha	
pułk 120 mm moździerzy	2700 m	-	1620 m	54 ha	
Razem:	8700 m	1250 m	6360 m	162 ha	
C. Dywizja piechoty wzmocniona dwoma pułkami 122mm haubic.					
Środki ogniwe dywizji.	4200 m	500 m	3300 m	90 ha	
Dwa pułki 122mm haubic	3600 m	1500 m	2880 m	36 ha	
Razem:	7800 m	2000 m	6180 m	126 ha	

Załącznik Nr 3

Schemat możliwości manewru ogniem artylerii

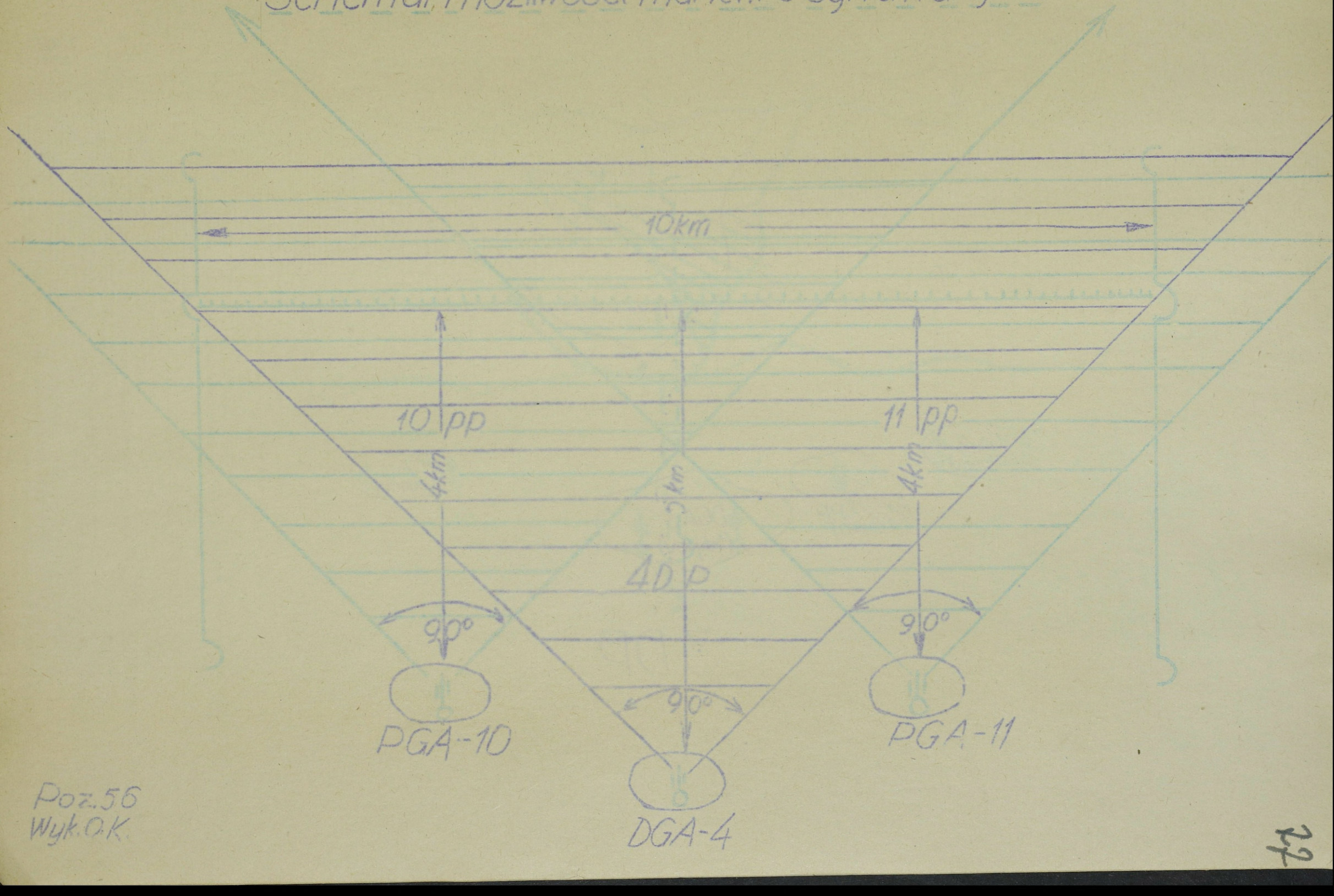

Poz.56
Wyk.O.K.

Załącznik Nr.6

MELDUNEK DZIENNY O STANIE AMUNICJI

L. p.	Nazwa i rodzaj amunicji	Ilo na stan faktyczny uzbrojenia	Stan na 20.00 dnia.....:	Przybyło na dobę	Ubyło: Zużyto w walce wystrzel.	Ubyło: Straty	Zdano do byłów lub innych formacji	Stan: w sztukach	Stan: w %	Brak do stanu uzbrojenia	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

SZEF UZBROJENIA.... DP.

2 kalki

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Nr ewid. 1239/I
Akademii Obrony Narodowej

Załącznik Nr 10

SZKIC ARTYLERYJSKIEJ OBRONY PRZECIWPANCERNEJ 6 DP

Mapa 25 000

ZATWIERDZAM

D-ca AD-6

ZO 244 · ZO 245 · ZO 246 · KRUK · ZO 247 · ZO 248 · ZO 249 · ZO 250 · ZO 251 · WRONA · ZO 252 · ZO 253 · ZO 254 · ZO 255 · ZO 256 · ZO 257 · SOKÓŁ · ZO 258 · ZO 259

ROZ-PUMA — PGA-16 — KGA-2 — PGA-16 — KGA-2

Kierunek głównego zagrożenia Brzeg czołgi

ROZ-TYGRYS — DGA-6

ROZ-WILK — KGA-2 — DGA-6 — PGA-17

KIERUNEK Nr 1

KIERUNEK Nr 2

WĘZEŁ Nr 5
45mm – 3
76mm ap – 4
76mm ad – 4
SU 76mm – 4
czołgów T-34 – 6
SU – 2
RAZEM 23
1/16 pp

WĘZEŁ Nr 6
45mm – 3
76mm ad – 8
SU-76mm – 2
czołgi T-34 – 10
SU-122mm – 3
RAZEM 26
2/16 pp

WĘZEŁ Nr 7
45mm – 3
76mm ap – 4
76mm ad – 4
SU-76mm – 4
czołgi T-34 – 7
SU-122mm – 2
RAZEM 24
1/17 pp

WĘZEŁ Nr 8
45mm – 3
76mm ad 4
SU-76mm – 2
czołgi T-34-3
RAZEM 12
2/17 pp

REJON ppanc Nr 3
76ad-4
czołgi T-34-3
RAZEM 9

16 pp

17 pp

Nr 1 · Sygnał „Dunajec" · Nr 2 · Nr 3 · Nr 4 · Sygnał „Bug" · Nr 5 · Sygnał „Odra"

45mm-3 3/16pp

45mm-3 3/17pp

45mm-3 3/28pp

PGA-16

DGA-6

PGA-17

REJON ppanc Nr 5
76mm ad-8

45mm-3 1/18 pp

Sygnał „Wisła"

Art. odwód ppanc. dyw-12 dział 76mm ad

Odwód pancerny dywizji

WĘZEŁ Nr 10
45mm – 3
76mm ap-4
76mm ad-4
SU 76mm-6
RAZEM 17

18 pp

Teren niedostępny dla czołgów

LEGENDA

ROZ zasadniczy

ROZ przypuszczalny

rubież rozwinięcia art. odw. ppanc dywizji

rubież rozwinięcia odw. panc. dywizji

Pomocnik Szefa Sztabu dla Spraw Op

Szef sztabu AD-6

Odbito 175 egz
Egz Nr 1-2 Sztab Gen Od dz. III i XI
Egz „ 3 W.A.T.
Egz „ 4-5 Archiwum
Egz „ 6-175 Bab Tajna
Odt płk. Riedl
Kresl. T.Ch. poz 52/kresl.
dn. 13.09. 41 r.

„Zaolzierdzam"
Dcb AD-10

SZKIC KIEROWANIA OGNIEM ARTYLERII 10 DP

~~TAJNE~~!
Załącznik nr 11

NAREW
POPIELE
OLSZÓWKA
ROZ-TUR
RABIC
ZAWADY
Nida
ROZ-ZBIK
LIDNIKI
RACIBORY
DĘBY
9DP
10DP
27DP
27pp
28pp
PGA-27
DGA-10
PGA-28

Legenda:

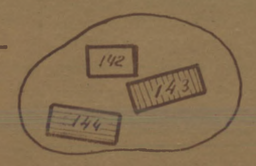

System ognia wykonywających równocześnie na sygnał „Nida"

- PGA-27
- PGA-28
- DCA-10
- PGA-27-DCA-10
- PGA-28-DCA-10
- PGA-27 i art. 2DP
- PGA-28 i art. 27DP
- KGA 4 : DSA-10
- PGA-27 i 28

Uwaga:

Ognie poszczególnych grup artylerii wykreśla się normalnie różnymi kolorami w czarnej obwódce ze względów technicznych wykonane jednym kolorem różnymi znakami

Pomocnik S.S. dla spraw operacyjnych

Szef Sztabu AD-10

Odbito 175 egz.
Egz. nr 1-2 Szt. Nacz. odds III-XI
" " 3 WAT
" " 4-5 Archiwum
" " 6-175 Akt. Tajna
Ref. płk Riedl
Korekta M. Kr. III 43
dn. 13.9.43